

PISMO OZ NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” W POLITECHNICE WARSZAWSKIEJ

Nr 2/2018/121-e

WYDANIE SPECJALNE

1918 – JUBILEUSZ – POLONIA RESTITUTA – 2018

POLONIA

Polskie drogi do niepodległości

Polonia Restituta – Polska Odrodzona – hasło to elektryzuje nas od stu lat.

Polska odzyskała w 1918 roku niepodległość, wolność i niezależność.

Proces ten trwał wiele lat.

Przez 123 lata niewoli Polacy nie zapomnieli o niepodległości, walczyli o nią.

Polskie drogi do niepodległości – to wszelkie formy pamięci o POLONII;

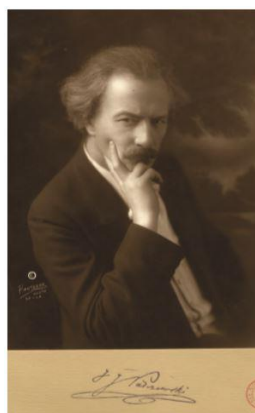
Polskie drogi do niepodległości, zaczynały się od Konfederacji Barskiej, poprzez Insurekcję Kościuszkowską, Legiony Polskie we Włoszech, czas napoleoński, Powstania Listopadowe i Styczniowe;

Polskie drogi do niepodległości to wydarzenia z początku XX wieku: Polska Organizacja Wojskowa, Legiony Polskie, Armia Polska we Francji, Formacje Polskie na Wschodzie, Powstanie Wielkopolskie, Wojna Polsko-bolszewicka 1920 roku, Powstania Śląskie,

Polskie drogi do niepodległości to: Rada Regencyjna Królestwa Polskiego,

Polskie drogi do niepodległości to również: Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Ignacy Jan Paderewski, Wojciech Korfanty...

Reprezentowane przez nich obozy polityczne obierały różne drogi odzyskania wolności i w sposób odmienny sobie ową niepodległość wyobrażały, jednak mimo wszelkich różnic ideowych, stawiały sobie za cel pierwszoplanowy Polskę niepodległą. Ich rola w odzyskaniu i odbudowywaniu polskiej państwowości jest nieoceniona.

Po przegranym Powstaniu Styczniowym naród polski zrozumiał, że nie da się wskrzesić państwa polskiego bez zmiany postnapoleońskiego systemu w Europie. Z tego powodu na początku XX wieku w polskich i emigracyjnych kościołach modlono się słowami Litanii Pielgrzymkiej Adama Mickiewicza:

*O wojnę powszechną
za Wolność Ludów!
Prosimy cię Panie.
O Broń i orły narodowe.
Prosimy cię Panie.
O śmierć szczęśliwą na polu bitwy.
Prosimy cię Panie.*

Modlitwa została wysłuchana, wojna wybuchła w sierpniu 1914 roku i dzięki licznym paktom międzynarodowym w krótkim czasie stała się wojną europejską, a w ciągu roku wojną światową. Polacy wzięli w niej udział od samego początku: w zaborze austro-węgierskim powstały legiony, we Francji zaczęto formować kompanię Bajończyków, a w zaborze rosyjskim zaczął powstawać Legion Puławski...

Polskie drogi do niepodległości to również: zakończenie 11. listopada 1918 roku I Wojny Światowej

Marszałek Ferdinand Foch przyjmuje delegację niemiecką

Artykuł XII rozejmu w Compiègne przewidywał ewakuację wojsk niemieckich z Austro-Węgier, Rumunii, Turcji oraz byłego już Imperium Rosyjskiego, a więc również ziem polskich. W tym ostatnim przypadku, po interwencji Dmowskiego zmieniono tekst dotyczący wycofania wojsk niemieckich do brzmienia „gdy aliancy uznają moment ewakuacji za właściwy biorąc pod uwagę sytuację wewnętrzną tych obszarów”. Z kolei artykuł XVI głosił, że „Alianci będą mieli wolny dostęp do terytoriów ewakuowanych przez Niemców na Wschodzie już to przez Gdańsk, już to Wisłą, aby móc zaopatrywać ludność i w celu utrzymania porządku.”

Rada Regencyjna Królestwa Polskiego

W dniu 3. lipca 1917 r., w obecności przedstawicieli władz okupacyjnych, *Tymczasowa Rada Stanu* uchwaliła projekt tymczasowej organizacji polskich naczelnych władz państwowych, w którym zarezerwowała dla siebie uprawnienie do powołania regenta. 25. lipca, TRS wybrała Radę Regencyjną w osobach abp Aleksandra Kakowskiego, księcia Zdzisława Lubomirskiego i ziemianina Wacława Niemojowskiego, a następnie złożyła na jej ręce swój mandat. W skład Rady Regencyjnej weszli arcybiskup Aleksander Kakowski, książę Zdzisław Lubomirski oraz ziemianin Józef Ostrowski.

Rada Regencyjna – organ władzy zwierzchniej Królestwa Polskiego, zastępujący króla lub regenta, została powołana reskryptami niemieckich i austro-węgierskich władz okupacyjnych, na podstawie nadanego przez władze patentu w sprawie władzy państwowej w Królestwie Polskim z 12. września 1917 r. Objęła urząd 27. października tegoż roku. Uprawnienia Rady Regencyjnej wg patentu były ograniczone na rzecz okupantów – w sprawach, których administracja nie została przekazana polskiej władzy państwowej, wnioski mogły być rozpatrywane tylko za zgodą państw okupacyjnych.

Patent z dnia 12-go września 1917 r., o ustanowieniu władzy państwowej w Królestwie Polskiem.

Artykuł I.

1. Najwyższą władzę państwową w Królestwie Polskiem oddaje się aż do jej objęcia przez Króla lub Regenta Radzie regencyjnej, nie naruszając międzynarodowego stanowiska państw okupacyjnych.

2. Rada regencyjna składa się z trzech członków, których Monarchowie państw okupacyjnych na ten urząd wprowadzą.

3. Akty rządowe Rady regencyjnej kontrasygnuje odpowiedzialny Prezydent ministrów.

Artykuł II.

1. Władzę prawodawczą wykonywa Rada regencyjna ze współudziałem Rady Stanu Królestwa Polskiego na podstawie tego patentu oraz ustaw, które następnie będą wydane.

2. W dziedzinach, których administracja nie jest jeszcze przekazana polskiej władzy państwowej, mogą wnioski prawodawcze być traktowane w Radzie Stanu tylko za zgodą państw okupacyjnych. W tych dziedzinach obok organów państwowych Królestwa Polskiego, wymienionych pod liczbą 1, może na razie także Jeneralny Gubernator wydawać rozporządzenia z mocą prawa, jednakże tylko po wysłuchaniu Rady Stanu. Ponadto może Jeneralny Gubernator dla zabezpieczenia ważnych interesów wojennych wydawać niezbędnie potrzebne zarządzenia z mocą prawa i spowodować ich obowiązujące ogłoszenie i przeprowadzenie także przez organa polskiej władzy państwowej. Rozporządzenia Jeneralnego Gubernatora mogą tylko w ten sam sposób być zniesione lub zmienione, w jaki przyszły do skutku.

3. Ustawy i rozporządzenia polskiej władzy państwowej, z których dla ludności wypływają prawa i obowiązki, muszą przed wydaniem ich być podane do wiadomości Jeneralnego Gubernatora tego państwa okupacyjnego, w którego obszarze administracyjnym mają wejść w życie i mogą otrzymać moc obowiązującą tylko wówczas, jeżeli Jeneralny Gubernator nie sprzeciwi się im w ciągu dni 14 po przedłożeniu.

Artykuł III.

Rada Stanu ustanowiona będzie na podstawie osobnej ustawy, wydanej za zgodą państw okupacyjnych przez Radę regencyjną.

Artykuł IV.

1. Zadania judykatury i administracji wykonywane będą przez polskie sądy i urzędy, o ile są oddane polskiej władzy państwowej, pozatem zaś na czas trwania okupacji przez organa państwa okupacyjnego.

2. W sprawach, które dotyczą praw lub interesów państwa okupacyjnego, może Jeneralny Gubernator spowodować ponowne zbadanie w toku prawnej instancji, legalności rozstrzygnięć i zarządzeń polskich sądów i urzędów, a przy wyrokowaniu lub rozstrzyganiu w najwyższej instancji bronić tych praw lub interesów przez swego przedstawiciela.

Artykuł V.

Polska władza państwowa będzie mogła prawo międzynarodowej reprezentacji Królestwa Polskiego i zawierania umów międzynarodowych wykonywać dopiero po ustaniu okupacji.

Artykuł VI.

Patent niniejszy wchodzi w życie z chwilą ustanowienia Rady regencyjnej.

Jeneralny Gubernator:
Szeptycki.

Jeneralny Gubernator:
v. Beseler.

3. stycznia 1918 r. Rada wydała dekret o tymczasowej organizacji Władz Naczelnych w Królestwie Polskiem.

DEKRET

Rady Regencyjnej o tymczasowej organizacji Władz Naczelnych w Królestwie Polskiem.

My, RADA REGENCYJNA KRÓLESTWA POLSKIEGO, postanowiliśmy i stanowimy, co następuje:

Art. 1. Władze naczelne Królestwa Polskiego funkcjonować będą według poniżej wyłuszczonych przepisów.

Art. 2. Rada Regencyjna, jako władza zwierzchnia, wydawać będzie dekrety i reskrypty. Wszelkie ustawy wydawane będą według przepisów Ustawy o Radzie Stanu.

Art. 3. Dekrety, nie mając charakteru ustaw, normować będą stosunki w sposób ogólny.

Art. 4. Wszelkie zarządzenia Rady Regencyjnej, nie mające charakteru norm ogólnych, będą wydawane w formie reskryptów.

Art. 5. Zarówno dekrety, jak i reskrypty zaopatrzone być winny w podpisy Rady Regencyjnej i Prezydenta Ministrów i zaopatrzone w odcisk pieczęci koronnej. Dekrety i reskrypty Rady Regencyjnej są ważne, skoro są zaopatrzone podpisami co najmniej dwóch członków Rady Regencyjnej.

Art. 6. Rada Regencyjna sprawuje rządy przez Prezydenta Ministrów, Radę Ministrów oraz poszczególnych Ministrów.

Art. 7. Prezydent Ministrów jest naczelnikiem rządu Państwa Polskiego i reprezentuje ten rząd na wewnątrz i na zewnątrz; kontrasygnuje wszelkie dekrety i reskrypty Rady Regencyjnej, ogłasza je i czuwa nad ich wykonaniem; przechowuje pieczęć koronną; zwołuje posiedzenia Rady Ministrów i na nich przewodniczy, kieruje jej pracami i czuwa nad wykonaniem jej uchwał; czuwa nad działalnością poszczególnych Ministrów, przedstawia Radzie Regencyjnej kandydatów na Ministrów, składa Radzie Regencyjnej sprawozdania z działalności rządu; przedstawi Radzie Regencyjnej do zatwierdzenia przyjęty przez Radę Ministrów projekt ustawy o Radzie Stanu, a po zgromadzeniu się Rady Stanu przedstawi jej ogólne sprawozdanie z działalności rządu od czasu jego powstania.

Art. 8. Rada Regencyjna, na wniosek Prezydenta Ministrów, zamianuje z pośród Ministrów Wiceprezydenta Ministrów, który zastępować będzie Prezydenta we wszystkich jego czynnościach w razie, gdyby Prezydent z jakichkolwiek powodów czynnym być nie mógł.

Art. 9. Rada Ministrów jest naczelnym organem zbiorowym, stanowiącym Rząd Państwa Polskiego. Zwołuje ją Prezydent Ministrów bądź z własnej inicjatywy, bądź na żądanie poszczególnych Ministrów. Żądaniu zwołania Rady, zgłoszonemu przez trzech Ministrów, Prezydent Ministrów zadość uczyni.

Art. 10. Rada Ministrów składa się z Prezydenta oraz wszystkich Ministrów. W razie nieobecności Ministra, właściwy Podsekretarz Stanu, a jeżeli takiego w danym Ministerstwie няма, jeden z Naczelników Sekcji, przez Ministraznaczony, zastępuje go z głosem stanowczym tylko w sprawach dotyczących tegoż Ministerstwa. Minister lub jego zastępca może też powołać do udziału w posiedzeniu dla omówienia poszczególnych spraw innych urzędników swego Ministerstwa. Urzędnicy ci głosu stanowczego na posiedzeniu Rady Ministrów nie mają. Prezydent lub Rada Ministrów mogą zawezwać na posiedzenie osoby postronne, jeżeli uznają potrzebę złożenia przez nich wobec Rady wyjaśnień.

Art. 11. Na Radzie Ministrów przewodniczy Prezydent, a w jego zastępstwie Wiceprezydent Ministrów. Posiedzenie Rady jest prawomocne, gdy uczestniczy w niem większość Ministrów. Wszelkie kwestje decydowane będą prostą większością głosów obecnych; w razie równości zdań, głos przewodniczącego przeważa. Protokół prowadzi obecny na posiedzeniu Dyrektor Kancelarii Rady Ministrów lub też delegowany do tych funkcji przez Prezydenta Ministrów urzędnik.

Art. 12. Rada Ministrów rozpoznawać będzie opracowane przez Prezydenta lub poszczególnych Ministrów projekty ustaw, dekretów i reskryptów, które po przyjęciu przez Radę Ministrów będą przedkładane Radzie Regencyjnej.

Art. 13. Rada Ministrów uchylać będzie rozporządzenia wykonawcze do dekretów Rady Regencyjnej, a także tak samej Rady Ministrów, jak i poszczególnych Ministerstw.

Art. 14. Budżet Państwa przed przedstawieniem go Radzie Regencyjnej i Radzie Stanu, gdy ta powołana zostanie, uchwalony będzie przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Skarbu.

Art. 15. Sposób przejmowania władzy przez dane Ministerstwo, organizacja i zakres kompetencji tegoż Ministerstwa ulegają zatwierdzeniu Rady Ministrów na wniosek odnośnego Ministra.

Art. 16. Rada Ministrów ustala program rządowy oraz ogólne zasady polityki rządowej.

Art. 17. Rada Ministrów rozpoznaje sprawozdania poszczególnych Ministrów i uzgadnia ich działalność.

Art. 18. Wszelkie sprawy, wychodzące poza zakres kompetencji poszczególnych Ministrów, lub też dotyczące kilku Ministerstw, rozstrzygane będą przez Radę Ministrów.

Art. 19. Poszczególni Ministrowie w przekazanych im zakresach służby publicznej stanowią naczelną władzę rządzącą. Oprócz działalności ściśle rządzącej oraz opracowywania projektów ustawodawczych, Ministrowie opracowują też organizację władz w swoim zakresie i sposób jej przejmowania od rządów okupacyjnych. W razie jeżeli Minister z jakichkolwiek bądź powodów czynnym być nie może, zastępuje go we wszystkich jego funkcjach Podsekretarz Stanu, w Ministerstwach zaś, w których takiego urzędu nie będzie, jeden z Naczelników Sekcji przez Ministra do tegoznaczony.

Art. 20. Przy Prezydencie Ministrów funkcjonować będzie Departament Spraw Politycznych, który załatwia wszelkie sprawy ogólnopolityczne, Komisja Wojskowa do czasu ostatecznego zorganizowania Wydziału Wojskowego oraz Komisja Urzędnicza Państwa Polskiego.

Art. 21. Pod zwierzchnictwem Prezydenta Ministrów wydawana będzie gazeta rządowa. Minister Sprawiedliwości wydawać będzie dziennik praw. Ustawy zatwierdzone przez Radę Regencyjną i Dekrety Rady Regencyjnej będą obowiązujące z chwilą ogłoszenia ich w dzienniku praw, o ile w samym dekreście inna data nie będzie przewidziana. Reskrypty oraz postanowienia Rady Ministrów i Prezydenta Ministrów ogłaszane będą w gazecie rządowej i stają się obowiązującymi od chwili ogłoszenia lub daty w postanowieniu wskazanej.

Art. 22. Poszczególni Ministrowie mogą wydawać dzienniki urzędowe celem ogłaszania w nich wewnętrznych zarządzeń swoich, dotyczących danego Ministerstwa, oraz przedrukowywania dekretów, reskryptów i postanowień do danego Ministerstwa się odnoszących. Art. 32 „Przepisów Tymczasowych o Urządzeniu Sądownictwa w Królestwie Polskiem“, o ile dotyczy mocy obowiązującej ustaw, zachowuje ważność tylko w zastosowaniu do wewnętrznych zarządzeń Ministra i obwieszczeń publicznych.

Art. 23. Do Ministra Sprawiedliwości należą wszelkie sprawy, dotyczące zarządu wymiaru sprawiedliwości i z tym zarządem związane, a w tej liczbie przygotowanie objęcia, a następnie kierownictwo więzieniami.

Art. 24. Do Ministra Spraw Wewnętrznych należą przygotowanie, a następnie objęcie i prowadzenie wszelkich spraw, wchodzących w zakres ogólnego zarządu krajowego i dozoru nad samorządem miejscowym, policji wszelkiego rodzaju, służby zdrowia, budownictwa i odbudowy kraju, koncesjonowanie i zarząd sił wodnych, zawiadywanie drogami lądowymi, pocztą, telegrafów i telefonów, oraz wszelkich wogóle środków komunikacji, niepozostających pod zarządem wojskowym, albo Ministra Przemysłu i Handlu, sprawy naturalizacji państwowej, statystyki ogólnej, zarządu ubezpieczeń państwowych, nadzór nad prasą, wreszcie sprawy natury wewnętrznej, dla innych Ministerstw niezastrzeżone.

Art. 25. Do Ministra Skarbu należy przygotowanie, a następnie objęcie i zarząd wszelkich spraw wchodzących w zakres skarbowości państwowej oraz polityki finansowej państwa, podatków, ceł, spraw budżetowych, kredytowych, monetarnych i emisyjnych, nadzoru nad zakładami kredytowymi i asekuracyjnymi oraz wszelkiego rodzaju stowarzyszeniami kredytowymi.

Art. 26. Do Ministra Oświaty i Wyznań należy zarząd szkolnictwa wszelkich stopni i typów, opieka nad nauką, literaturą i sztuką, nad archiwami, bibliotekami publicznymi, czytelniami, muzeami i teatrami oraz wykonywanie wszelkich praw i opieki Państwa w sprawach wyznaniowych.

Art. 27. Do Ministra Rolnictwa i Dóbr Koronnych należą sprawy rolnictwa, leśnictwa, spółek rolniczych, zarówno wytwórczych, jak i handlowych oraz zarząd wszelkiego rodzaju dóbr państwowych, lub znajdujących się pod administracją rządową.

Art. 28. Do Ministra Przemysłu i Handlu należy organizacja przemysłu, nadzór nad wykonaniem ustaw przemysłowych i handlowych i ochrona handlu; sprawy górnictwa; miary i wagi; sprawy przemysłowych i handlowych towarzystw akcyjnych, spółek i stowarzyszeń; zarząd kolei i dróg wodnych, niepozostających pod zarządem wojskowym.

Art. 29. Do Ministra Opieki Społecznej i Ochrony Pracy należą sprawy dobroczynności publicznej, opieki państwowej nad ofiarami wojny, sprawy stosunków robotniczych, opieki nad emigracją robotniczą, sprawy inspekcji fabrycznej oraz przygotowanie prawodawstwa ochrony pracy i ubezpieczeń społecznych.

Art. 30. Do Ministra Apropowizacji należy sprawa zaopatrzenia ludności w artykuły żywnościowe oraz przedmioty pierwszej potrzeby.

Art. 31. Rada Regencyjna mianuje wyższych urzędników, a mianowicie: Ministrów, Podsekretarzy Stanu, Naczelników Sekcji w Ministerstwach, a także Dyrektora Departamentu Spraw Politycznych, Prezesa Komisji Wojskowej, Prezesa Komisji Urzędniczej, Dyrektora Kancelarii Rady Ministrów, oraz Redaktorów dziennika praw i gazety rządowej. Mianowania Podsekretarzy Stanu i Naczelników Sekcji mają miejsce na wniosek właściwego Ministra, uchwalony na Radzie Ministrów i przedstawiony Radzie Regencyjnej przez Prezydenta Ministrów, pozostałe mianowania — na wniosek Prezydenta Ministrów.

Art. 32. Mianowanie pozostałych urzędników Ministerstwa należy do właściwych Ministrów.

Art. 33. W zakresie sądownictwa Rada Regencyjna mianuje urzędników, wymienionych w art. 20. „Przepisów Tymczasowych o urządzeniu sądownictwa“, z wyjątkiem sędziów śledczych i sędziów pokoju, których mianowanie należy do Ministra Sprawiedliwości.

Art. 34. W zakresie szkolnictwa Rada Regencyjna mianuje Wizytatora Naczelnego, Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów średnich szkół rządowych oraz zatwierdza wybór Rektorów Uniwersytetu i Politechniki i profesorów tychże. Mianowanie pozostałych urzędników zarządu szkolnego należy do Ministra Oświaty i Wyznań.

Art. 35. Z chwilą przekazania danego działu służby publicznej w zawiadywanie władz polskich, wydany zostanie dekret Rady Regencyjnej, określający tryb mianowania właściwych urzędników.

Art. 36. Mianowanie przez Radę Regencyjną wyznaczonem jest na daną kategorię urzędu, wskazane zaś miejsca urzędowania oraz przeniesienie w tej samej kategorii należy do właściwego Ministra. Zwolnienie urzędnika z urzędu bez prośby z jego strony należy do władzy, która go mianuje. Zwolnienie na skutek podania — do właściwego Ministra.

Art. 37. O ile w niniejszym dekrecie inaczej nie przepisano, atrybucje administracyjne Wydziału Wykonawczego byłej Tymczasowej Rady Stanu oraz Komisji Przejściowej przechodzą na rzecz Rady Ministrów; atrybucje Marszałka Koronnego i Przewodniczącego Komisji Przejściowej — na Prezydenta Ministrów; atrybucje Dyrektorów Departamentów — na Ministrów, Wicedyrektorów — na Podsekretarzy Stanu, rad Departamentowych — na Rady Ministerstw. Dzienniki urzędowe Departamentów otrzymują nazwę dzienników urzędowych właściwych Ministerstw.

Art. 38. Z chwilą wejścia w życie niniejszego dekretu, Ministrowie obejmują poszczególne departamenty, przekształcając je na Ministerstwa, z wyjątkiem Departamentu Spraw Politycznych i Komisji Wojskowej. Minister Sprawiedliwości obejmuje w swe zawiadywanie Departament Sprawiedliwości, Minister Spraw Wewnętrznych — Departament Spraw Wewnętrznych, Minister Skarbu — Departament Skarbu, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego — Departament Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Minister Opieki Społecznej i Ochrony Pracy — Departament Pracy, Ministrowie: Rolnictwa i Dóbr Koronnych, Przemysłu i Handlu oraz Aproprowiacji obejmują Departament Gospodarstwa Społecznego, którego agendy dzielą pomiędzy siebie, stosownie do art 27, 28 i 30 niniejszego dekretu.

Art. 39. Wszyscy urzędnicy Departamentów stają się z mocy niniejszego dekretu, tymczasowo na podstawie obecnych warunków, urzędnikami odnośnych Ministerstw, w których zajmują stanowiska poprzednio zajmowane w Departamentach. Urzędnicy Sekretarjatu i Kancelarii byłej Tymczasowej Rady Stanu stają się urzędnikami Kancelarii Rady Ministrów.

Art. 40. Urzędy państwowe noszą tytuł królewsko-polskich i działają w imieniu Korony Polskiej.

Art. 41. Postanowienia powyższe, o ile dotyczą wykonywania władzy w dziedzinach nieprzekazanych dotychczas Państwu Polskiemu, wchodzą w życie w miarę objęcia przez władze polskie odpowiednich gałęzi administracji.

Dan w Warszawie, dnia 3 stycznia 1918 r.

L. S. † *Aleksander Kakowski Arcybiskup*

Zdzisław Lubomirski
Józef Ostrowski

Prezydent Ministrów:
Jan Kucharzewski

Aparatem pomocniczym Rady Regencyjnej był Królewsko-Polski Gabinet Cywilny, formalnie ustanowiony reskryptem z 12. lipca 1918 r. Szefem Gabinetu Cywilnego był sekretarz Rady Regencyjnej, ks. prałat Zygmunt Chełmicki. Przed wydaniem powyższego reskryptu w skład aparatu pomocniczego Rady Regencyjnej wchodził Zygmunt Chełmicki, jako jej sekretarz generalny oraz Jan Kucharzewski, jako jej radca prawny.

Rada Regencyjna powołała pierwszy polski rząd, pod kierownictwem Jana Kucharzewskiego. Rząd ten przejął od Komisji Przejściowej tymczasowej Rady Stanu, przekazane przez władze okupacyjne działy administracji, tj. zarząd sądownictwa oraz szkolnictwa.

Protestując przeciw zawarciu 13. lutego traktatu pomiędzy państwami centralnymi a Ukrainą, Rada Regencyjna ogłosiła, że odtąd będzie „*czepać prawo sprawowania zwierzchniej władzy państwowej opierając się na woli Narodu, wierząc, że Naród pragnie posiadać symbol swej niepodległości i około tego symbolu stanąć zamierza*”.

7. października, Rada Regencyjna zapowiedziała niepodległość Polski powołując się na 14 punktów Wilsona zaakceptowanych kilka dni wcześniej przez państwa centralne jako podstawa rokowań pokojowych, a 12. października, przejęła od okupantów władzę zwierzchnią nad wojskiem.

21. października, niemiecki generał-gubernator warszawski Hans Hartwig von Beseler złożył urząd Naczelnego Wodza Polskiej Siły Zbrojnej. 25 października, powołano rząd Józefa Świeżyńskiego, który jako pierwszy nie starał się o akceptację władz okupacyjnych niemieckich i austro-węgierskich. 28 października, Rada Regencyjna powołała gen. Tadeusza Rozwadowskiego, wcześniej nieoficjalnego doradcę RR, na stanowisko szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Generał niezwłocznie przystąpił do organizacji Sztabu Generalnego i Ministerstwa Spraw Wojskowych.

3. listopada, rząd Świeżyńskiego próbował przeprowadzić przeciwko Radzie zamach stanu, ale Rada Regencyjna usunęła rząd, powołując w jego miejsce prowizorium rządowe pod przewodnictwem Władysława Wróblewskiego.

11. listopada, Rada Regencyjna przekazała zwierzchnią władzę wojskową oraz naczelne dowództwo nad wojskiem polskim Józefowi Piłsudskiemu, następnego dnia powierzyła mu misję utworzenia rządu, ale wobec nacisków opinii publicznej zrezygnowała z tego zamiaru. 14. listopada, Rada Regencyjna rozwiązała się przekazując całość władzy zwierzchniej Naczelnemu Wodzowi Wojsk Polskich Józefowi Piłsudskiemu, który na tej podstawie piastował ją formalnie do 29. listopada 1918 r. (kiedy to ogłoszony w Dzienniku Praw Państwa Polskiego Nr 17 został dekret o najwyższej władzy reprezentacyjnej Republiki Polskiej).

PRENUMERATA:
Z odnośnikiem do domu
lub przesyłką pocztą:
rocznie 24 mk., półrocz-
nie 12 mk., kwartalnie
6 mk., miesięcznie 2 mk.

Numer pojedynczy
15 fenigów.

MONITOR POLSKI

WYCHODZI CODZIENNIE Z WYĄTKIEM NIEDZIEL I ŚWIĄT.

OGŁOSZENIA.
„Monitor Polski” przy-
jmuje ogłoszenia rządo-
we, instytucji społecz-
nych i użyteczności pu-
blicznej, zaś od osób
prywatnych, tylko takie,
które wynikają ze sto-
sunku do władz rządo-
wych i powyższych in-
stytucji.
Cena za wiersz drobnego
pisma (petit) po tekście
1 mk.

Redakcja i Administracja Pl. Małachowskiego Nr. 4.

Redakcja otwarta od 9—1 i 5—8 p. p.

Redaktor przyjmuje od 11—12 w południe.

Dodatek nadzwyczajny.

Rada Regencyjna do Narodu Polskiego.

Wielka godzina, na którą cały naród polski czekał z upragnieniem, już wybija.

Zbliża się pokój a wraz z nim ziszczenie nigdy nieprzedawnionych dążeń narodu polskiego do zupełnej niepodległości.

W tej godzinie wola narodu polskiego jest jasna, stanowcza i jednomyślna.

Odczuwając tę wolę i na niej opierając te wezwania, stajemy na podstawie ogólnych zasad pokojowych, głoszonych przez prezydenta Stanów Zjednoczonych, a obecnie przyjętych przez świat cały jako podstawa do urzędzenia nowego współżycia narodów.

W stosunku do Polski zasady te prowadzą do utworzenia niepodległego państwa, obejmującego wszystkie ziemie polskie, z dostępem do morza, z polityczną i gospodarczą niezawisłością, jako też terytorjalną nienaruszalnością, co przez traktaty międzynarodowe zagwarantowaniem będzie.

Aby ten program ziszczyć, musi naród polski stanąć jako mąż jeden i wyteńczyć wszystkie siły, by jego wola została zrozumiana i uznana przez świat cały.

W tym celu stanowimy:

1. Radę Stanu rozwiązać.
2. Powołać zaraz rząd, złożony z przedstawicieli najszerszych warstw narodu i kierunków politycznych.

3. Włożyć na ten rząd obowiązek wypracowania wspólnie z przedstawicielami grup politycznych ustawy wyborczej do sejm polskiego, opartej na szerokich zasadach demokratycznych i ustawę tę najpóźniej w ciągu miesiąca do zatwierdzenia i ogłoszenia Radzie Regencyjnej przedstawić.

4. Sejm niezwłocznie potem zwołać i podać jego postanowieniu dalsze urządzenie Władzy zwierzchniej państwowej, w której ręce Rada Regencyjna zgodnie ze złożoną przysięgą władzę swoją ma złożyć.

POLACY! Obecnie już losy nasze w znacznej mierze w naszych spoczywają rękach. Okazmy się godnymi tych potężnych nadziei, które z górą przez wiek żywili wśród ucisku i niedoli ojcowie nasi. Niech zamilknie wszystko, co nas wzajemnie dzielić może a niech zabrzmi jeden wielki głos: Polska zjednoczona niepodległa.

† Aleksander Kakowski.
Józef Ostrowski.
Zdz. Lubomirski.

Prezydent Ministrów:

Jan Kucharzewski.

Warszawa, 7 października 1918.

Tłoczono w Drukarni Państwowej Królestwa Polskiego, Krakowskie-Przedmieście Nr. 3.

7. października 1918 roku

REPUBLIKA POLSKA TYMCZASOWY RZĄD LUDOWY.

Obywatele!

Reakcyjne i ugodowe rządy Rady Regencyjnej zostały przez Lud Polski obalone. Z polecenia stronnictw ludowych i socjalistycznych b. Królestwa i Galicji ogłaszamy się za

Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej,

ujmując w swoje ręce pełnię władzy do chwili zwołania Sejmu Ustawodawczego.

Komendantem naczelnym wszystkich wojsk polskich mianujemy zastępcę J. PIŁSUDSKIEGO, pułkownika EDWARDA RYDZA-SMIGŁEGO.

TYMCZASOWY RZĄD LUDOWY REPUBLIKI POLSKIEJ:

Tomasz Arciszewski,	Juljan Poniatowski,
Ignacy Daszyński,	Wacław Sieroszewski,
Medard Downarowicz,	Błażej Stolarski,
Gabryel Dubiel,	Stanisław Thugutt,
Marian Malinowski,	Wincenty Witos,
Jędrzej Moraczewski,	Bronisław Ziemięcki.
Tomasz Nocznicki,	

Lublin—Kraków d. 7 Listopada 1918 r.

Do Ludu Polskiego miasta Lwowa!

OBYWATELE!

TYMCZASOWY RZĄD LUDOWY REPUBLIKI POLSKIEJ zwrócił baczną uwagę na wielkie niebezpieczeństwa granicznym ziemiom polskim grożące i z troską liczy klęski, które w ostatniej dobie na nie spadły.

Rząd Ludowy Republiki Polskiej zawiadamia Was niniejszem, Obywatele, że użycie wszelkich wysiłków, aby przyjąć Was bezwzględnie z POMOĆĄ WOJSKOWĄ, gdy tylko wojsko Republiki Ludowej, w pośpiesznym dziś tempie tworzone, będzie mogło ze względu na ogólne położenie, odpowiednie siły wysłać na wschodnie granice Polski.

Zanim ta chwila nadejdzie, wzywamy Was Obywatele do wytrwania, nakazujemy nieugiętą obronę i organizację sił ludowych, wszelkimi środkami dostępnymi i możliwymi w ciężkim położeniu. Lud polski nie poto powstał, nie poto wziął we swoje władanie ziemię polską, aby pozwolić na jej kurczenie i grabież.

Lud polski użycie całej mocy swojej, wyzwalającej się dziś z niepomierzowanej potęgą z głębin Narodu, aby nieukróconą ojcowiznę, potem i krwią pokoleń zroszoną, oddać następnym pokoleniom.

Wiadomem Nam jest również i z czujną troską śledzimy szczególnie ciężkie położenie Wasze gospodarcze.

Wiadomem Nam jest, jak groźne obawy budzi w Was piąta zima wojenna zapowiadająca klęskę głodową, która z tem większą mocą spaść może już na oba narody kresów wschodnich, ile, że znajdują się w stanie walki, wzrastającej anarchii, odcięcia od naturalnych terenów dowozu żywności.

Zapowiadamy Wam i w tym względzie rychłą pomoc, skoro tylko uwolnienie Wasze nastąpi.

Sąsiad wschodni nie czekając wyniku akcji porozumiewawczej którą podjęta została, przerwał próby kompromisu i dał się użyć jako narzędzie intrygi prowadzonej w znacznej mierze czynną pomocą i w interesie byłych zaborców, a nie narodu ukraińskiego. Lud ukraiński został w błąd wprowadzony właśnie w tej chwili, gdy w Polsce obejmuje władzę Lud polski, wyciągający rękę do zgody z wszystkimi sąsiednimi narodami.

Lud polski nie da się jednak zepchnąć z drogi, którą za jedynie zbawienną da współzycia ludów uważa.

W myśl Manifestu Naszego do Ludu polskiego starać się będziemy o ugodę z sąsiadami na podstawie zasad wspólnie uznanych, przygotowywać będziemy porozumiewanie się ludu z ludem przez istotnych jego przedstawicieli.

Tej podstawy bronić będziemy przed forum międzynarodowym.

Ale w międzyczasie, zanim zapanuje między narodem polskim, a ukraińskim zasada, która jedynie może stać się podstawą trwałej zgody, wszelkimi siłami, całą mocą Ludu polskiego bronić się będziemy przed zamachami brutalnej siły.

Aż nadejdzie, zwycięstwo prawdy, że ludy same wzięwszy w swe ręce sprawy sąsiedzkie, zdolają rozgranaczyć sferę swych interesów, budować trwałą zgodę przez godziwe, wzajemne ustępstwa, zabezpieczające na wieki dobre współzycie, a więc leżące w interesie stron obu.

Cudzego nie chcemy,

Swego nie damy.

Lublin, 8 Listopada 1918 r.

Tymczasowy Rząd Ludowy REPUBLIKI POLSKIEJ:

Prezydent ministrów: Ign. Daszyński.

Ministrowie:

Thugutt m. p., Jen. Śmigły m. p., Moraczewski m. p.,
Arciszewski m. p., Malinowski m. p., Poniatowski m. p.,
Sieroszewski m. p., Downarowicz m. p., Nocznicki m. p.,
Ziemięcki m. p.

Pieczęć.

KOMUNIKAT

Komunikat urzędowy. Wśród ludności miasta Lublina szerzona jest niczym nieuzasadniona obawa, że Tymczasowy Rząd Ludowy zamierza skonfiskować gotówkę znajdującą się w kasach banków. Obawa ta wywołuje wycofywanie wkładów z banków, stwarzając poważne niebezpieczeństwo dla kredytu publicznego, a w konsekwencji i dla samej ludności. Ostrzega się ludność przed dawananiem posłuchu tym wiadomościom, nie posiadającym żadnych realnych podstaw.

Minister Skarbu

Medard Downarowicz m. p.

Posiedzenie Rządu. Po przybyciu prezydenta Rządu, ob. Ign. Daszyńskiego do Lublina, odbyło się w nocy z 7-go na 8-y Listop. konstytuujące zebranie ministrów.

Dokonano podziału pracy zastrzegając możliwość zmian w czasie najbliższym:

Daszyński — Prezydium, Sprawy zewnętrzne
i zastępczo Sprawiedliwość.

Thugutt	— Sprawy wewnętrzne
Jen. Smigły	— Wojsko
Moraczewski	— Komunikacja
Arciszewski	— Praca i Opieka Społecz.
Malinowski	— Roboty Publiczne
Poniąkowski	— Rolnictwo i zastępczo
	— Apropozycja
Sieroszewski	— Propaganda i Prasa
Downarowicz	— Kooperatywcy i zastępczo Skarb
Nocznicki	— bez teki

Mianowanie Komisarzy Ludowych. Rząd zamianował jako Komisarzy Ludowych:

Powiat Dąbrowski	— Ob. Z. Lubodziecki
Miasto Skarżysko	— Czaplarski
Powiat Radomskowski	— Gawędzki
Miasto Ostrowiec	— B. Fedorowski
Powiat Janowski	— Dr. Jabłoński
" Hrubieszowski	— inż. Toczyński
" Chelmski	— dr. Gniazdowski
" Opatowski	— Musielski
" Opoczyński	— Dr. Gosiewski
" Iłżecki	— Długosz
" Lubartowski	— St. Krzyski
" Sandomierski	— dyr. Łopuszański
" Zamojski	— inż. K. Dziuba
" Tomaszowski	— K. Barcicki

Mianowanie Komisarzy w miejscowościach i powiatach nieobsadzonych nastąpi w najbliższym czasie.

Naczelnny Dowódca do żołnierzy.

Żołnierze Polscy!

DO BRONI!

Jako zastępca komendanta Józefa Piłsudskiego, minister wojny i naczelnny dowódca wojsk Polskiej Republiki Ludowej wzywam wszystkich Polaków, którzy w jakiegokolwiek armii pełnili służbę wojskową, wszystkich żołnierzy! Polskiej Organizacji Wojskowej, by w najbliższych polskich komendach stawali do szeregu.

Burza wojenna kona, lecz jej podmuchy wstrząsają jeszcze światem, z bagnatów wal ochronny trzeba tworzyć — fortecę Republiki

26

Międzyz.

Środa 10 listopada 1918 roku.

KURIER WARSZAWSKI

144 KILKUNASTY OKŁ.

CENY OGÓLNE.

Abonament roczny 10 zł, półroczny 6 zł, kwartalny 3 zł, miesięczny 1 zł. Wpłaty w gotówce lub w formie czeków. Wpłaty w formie czeków tylko w bankach i w kasach pociągów. Wpłaty w formie czeków tylko w bankach i w kasach pociągów.

DODATEK NADZWYKZAJNY.

Powrót komendanta Piłsudskiego

Dziś o godz. 7 m. 30 zrana pociągiem pośpiesznym z Berlina przybył do Warszawy komendant Józef Piłsudski.

Przed dworcem od wczesnej godziny nie przyjazd komendanta oczekiwał: komenda naczelna P. O. W. i Zarząd Zrzeszenia b. Wojskowych Polskich. Na pół godziny przed przybyciem pociągu zajął samochodem członek Rady regencyjnej Zdzisław ks. Lubomirski z adjutantem swym rotmistrzem Kostworowskim.

Na dworcu powitali kom. Piłsudskiego i pułkownika Sosnkowskiego: naczelny komendant P. O. W. Witold Koc krótkim żołnierskim raportem i kapitan Krzaczynski imieniem Zrzeszenia b. wojskowych Polskich.

Po odebraniu raportów przywitał się kom. Piłsudski z regentem ks. Lubomirskim, z którym odjechał na krótką konferencję.

Obywatele!

**Komendant Główny, JÓZEF PIŁSUDSKI, przyjechał do Warszawy,
uwolniony z więzienia przez zrewolucjonizowany lud niemiecki.**

Dzień przyjazdu Komendanta oznacza początek nowej epoki dziejów naszych. Ocy-
całego Narodu zwrócone są na Wodza Polski walczącej, wkrzesiciela polskiego orędnego
wysiłku, organizatora sił narodowych.

Minęły czasy naszej ciężkiej podziemnej pracy. Przeirwaliliśmy je godnie i teraz wcho-
dzimy w przyszłość świetlaną, którą wypracujemy mocą dusz naszych i pracą rąk naszych.

Nie jesteśmy już sami! Przed nami kroczy Ten, któremu oddaliśmy siły nasze i nasz
posłuch, Budowniczy narodu i jego pierwszy Żołnierz.

**Na rozkaz Jego staniecie wszyscy do szeregów obywateli żołnie-
rze Polskiej Organizacji Wojskowej.**

Nim to nastąpi, nie wolno wam opuszczać zajmowanych dotąd posterunków. Będzie-
cie czekali instrukcji i rozkazów, które otrzymacie w najbliższym czasie.

Wiara nasza złączyła się, przyszedł dzień zwycięstwa naszych hasła! Praca, która nas
czeka, przejmie nas radością i dumą! Idziemy za rozkazem ukochanego Wodza, pewni i spo-
kojni o naszą przyszłość.

**Komendant Główny, Naczelny Dowódca Wojsk Polskich, Józef Pił-
sudski niech żyje!**

Komenda Naczelna P. O. W.

Warszawa, 10. XI. 1918.

CZAS z Wtorku 12 Listopada 1918.

Odezwa Rady regencyjnej.

Warszawa, 11 listopada.

(Polska aj. tel.) Rada regencyjna wydała dziś
następującą odezwę do narodu polskiego:

Rada regencyjna do narodu polskiego!

Wobec grożących niebezpieczeństw wewnętrz-
nych i zewnętrznych, dla ujednolajnienia wszel-
kich zarządzeń wojskowych i utrzymania por-
ządku w kraju, Rada regencyjna przekazuje wła-
dzę wojskową i naczelne dowództwo wojsk pol-
skich, jej podległych, brygadierowi Józefowi
Piłsudskiemu.

Po utworzeniu rządu narodowego, w które-
go ręce Rada regencyjna, zgodnie ze swoim
poprzednimi oświadczeniami, zwierzechną wła-
dzę państwową złoży, brygadier Józef Piłsud-
ski, władzę wojskową, będącą częścią zwierz-
chniej władzy państwowej, temnż rządowi na-
rodowemu obowiązuje się złożyć, co stwierdza
podpisaniem tej odezwy.

Dan w Warszawie dnia 11 listopada 1918.

Podpisani: Arcb. X. Aleksander Kakowski,
Józef Ostrowski, Zdzisław ks.
Lubomirski, Józef Piłsudski.

Dziennik Urzędowy „Monitor Polski” we wtorek, 1. listopada 1918 roku, informował o zdarzeniach z dnia poprzedniego:

Wczoraj od samego rana wojsko polskie rozpoczęło odbiór od wojska niemieckiego instytucji wojskowych i komunikacyjnych. Między innymi dwaj oficerowie sztabu generalnego zajęli oddział sztabu generalnego przy ul. Traugutta. Rozkaz zajęcia dykcji kolejowej na rogu Alei Jerozolimskiej i Nowego Świata otrzymał oddział wojska polskiego onegdaj w nocy. Pomimo wezwania do oddania gmachu żołnierze niemieccy dali kilka strzałów, na które wojsko polskie również odpowiedziało strzałami. Wymiana strzałów trwała tam przez całą prawie noc. Z rana nastąpiło zawieszenie broni, aż dopiero około godziny 12 zgłosił się niemiecki komendant gmachu dykcji kolejowej, oświadczając gotowość oddania gmachu w ręce przedstawiciela wojska polskiego. W rzeczywistości po chwili przybył samojazdem komendant warty i w jego ręce oddano gmach dykcji kolejowej. Gmach obsadzono wojskiem, stawiając przed bramą warty polskie.

W obecności naczelnika warszawskiej dykcji odbyło się przejmowanie urzędów w dykcji kolejowej. O godzinie 9 i pół rano przeszedł dworzec kolejowy w ręce polskie, a o godzinie 12 i pół — zarząd kolejowy. Wieczorem około godziny 4 wysłano na drezynie urzędnika kolejowego, który bez przeszkody dojechał do Pruszkowa, stwierdzając, że linia jest nieuszkodzona.

Około 9 rano w rękach wojskowych polskich znalazły się garaże z automobilami niemieckimi oraz cały park automobilowy, nad którym komendę objęli pp. Bitschan i Pręgowski.

Około godziny 10 rano inspekcje policji niemieckiej były już owdnięte przez wojsko polskie; szucmani [strażnicy] rozbrogieni i milicja objęła czynności policji.

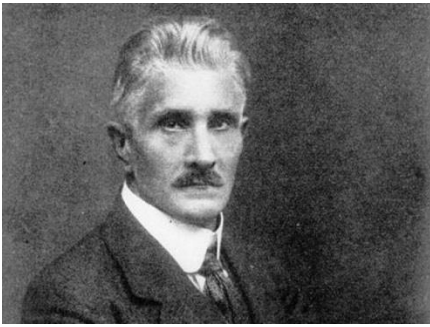
Około południa nad gmachem poczty na placu Wareckim zawieszono flagę polską i ustanowiono posterunek wojskowy polski.

Telegraf zajął wczoraj przed południem oficer polski.

W południe cała cytadela była już w posiadaniu władz polskich i obsadzona przez wojsko. Na terenie cytadeli znajduje się niemiecki telegraf bez drutu, zdatny do użytku. W składach twierdzy znalazły się zapasy amunicji, znaczna liczba karabinów, armat, kilkaset wozów obozowych, jaszczyków [wóz służący do przewożenia amunicji], lawet od armat i inny materiał bojowy. Ze znajdującego się w środku cytadeli więzienia zostali wypuszczeni polityczni.

Pałace Bruehlowski i Saski zajęte zostały wczoraj przez władze polskie. Papiery polityczne i archiwa przejęte i zabezpieczone zostały przez p. K. Sienkiewicza w imieniu ministerjum spraw wewnętrznych. Gmach i biura urzędu prasowego i cenzuralnego niemieckiego przeszły całkowicie w ręce polskie w południe. Akta tego urzędu przejmowali urzędnicy biura prasowego Rady Ministrów i ministerjum spraw wewnętrznych już od rana.

Ignacy Daszyński o powrocie Piłsudskiego z niewoli

Ignacy Daszyński

„W poniedziałek 11 listopada zawiadomił mnie płk Śmigły, że ma połączenie telefoniczne z Piłsudskim w Warszawie, który mówił z nim w pałacu Kronenberga! Polecilem w tej chwili połączyć się z pałacem Kronenberga i rzeczywiście usłyszałem w telefonie głos Piłsudskiego, chociaż wydał mi się osłabionym i zmęczonym. Zapowiedziałem na wieczór mój przyjazd do Warszawy. Serce przepełniała radość z powodu uwolnienia komendanta i nadzieja, że teraz może zjednoczyć się cała Polska. Po południu, ustanowiwszy swoim zastępcą ob. Thugutta, pomknąłem ze Śmigłym autem na Dęblin do Warszawy. W okupacji pruskiej ciemnym wieczorem co chwila zatrzymywały posterunki POW nasz samochód, a dowiedziawszy się, że jedzie lubelski minister spraw wojskowych Śmigły, meldowały z dumą o rozbrojeniu pruskich żołnierzy. Był to stereotypowy meldunek od Dębina do Warszawy. Jeszcze na Pradze jakaś żona inżyniera uzbrojona w karabin meldowała, że Prusacy rozbrojeni, ale że most na Wiśle jest pod ogniem karabinów maszynowych. Należało to już widać do przeszłości, bo przejechaliśmy przez most w zupełnym spokoju i mknęliśmy ulicami Warszawy, rozkoszując się widokiem wolnej stolicy, z jej bujnym życiem tysięcy ludzi, przechadzających się po chodnikach i omawiających niedawne zwycięskie walki z okupantami. Koło godziny 10 wieczorem mogłem wreszcie powitać Piłsudskiego i jego szefa sztabu. Piłsudski miał żółtą, niezdrową cerę twarzy, wskutek szesnastu miesięcy więzienia w Magdeburgu. Był mocno zdenerwowany i bardzo zmęczony. Po długich rozmowach zdecydował, że powierza mi utworzenie gabinetu. Miał wówczas faktyczną władzę i był rzeczywistym naczelnikiem państwa, bo nie tylko regencja mu ją oddała, ale naród cały ją bez protestu uznał. Urzeczywistniły się nasze marzenia; ukoiliły się nasze tęsknoty; nie na darmo lała się krew polska, nie bez skutku pracowaliśmy dla zdobycia wolności i niepodległości Polski! Oto miałem tworzyć pierwszy prawowity rząd polski, mający rządzić w całej już Polsce, bo chociaż zabór pruski był jeszcze w niewoli, pewnym już było, że do Polski wróci i całość z nią utworzy!”.

Książe Zdzisław Lubomirski o powrocie Józefa Piłsudskiego z Magdeburga i przekazaniu mu władzy przez Radę Regencyjną

Zdzisław Lubomirski, członek Rady Regencyjnej.

„W lipcu 1917 r. nastąpiło aresztowanie Piłsudskiego, a w lipcu 1918 r. napisał on do mnie list, wykradziony mi zresztą później. Piłsudski w liście tym domagał się sądu nad nim, by wyjaśniono, za co jest aresztowany. Nie potrzebuję pana zapewniać, iż interweniowaliśmy bezustannie u władz niemieckich o zwolnienie Piłsudskiego, niestety, bezowocnie. Niemcy go uważali za swego niebezpiecznego wroga. 10 listopada otrzymaliśmy wiadomość od Niemców, że Piłsudski nazajutrz przyjedzie do Warszawy. Rankiem 10 listopada pojechałem na kolej. Przybył tam również Adam Koc, stojący na czele POW, który też się jakoś o terminie przyjazdu komendanta dowiedział i karetkę dla marszałka przygotował.

[...] Rewolucja już była zaczęta, wiadomość o abdykacji cesarza już do Warszawy dotarła, na dworcu panował jednak jeszcze porządek. Gdy Piłsudski wyszedł z wagonu z Sosnkowskim, podszedł do niego pierwszy Koc i coś mu zaraportował. Z kolei ja przywitałem się z marszałkiem i zaprosiłem go do siebie na herbatę. Wobec tego wsiadł do mej maszyny i pojechaliśmy na Frascati. Tam przedstawiłem Piłsudskiemu stan rzeczy, wyraziłem przekonanie, że powinien prędzej czy później objąć władzę w Warszawie. Piłsudski na to mi odpowiedział: >>Ja muszę pojechać do Lublina<< (7 listopada powstał rząd lubelski). Chciał nawet tam zaraz jechać, ja mu to odradzałem, tłumaczyłem, że jest to rząd jednostronny, partyjny. >>Jest to rząd mój, rząd moich przyjaciół<< – odpowiadał na to Piłsudski.

Na szczęście przewidując ten bieg wypadków, rano tego samego dnia wysłałem telegram do Koła Polskiego w Berlinie i do Komisji Likwidacyjnej w Krakowie wzywając przedstawicieli do Warszawy w celu utworzenia rządu narodowego i złożenia w jego ręce władzy przez Radę Regencyjną; uczyniłem to wprawdzie bez porozumienia z kolegami z Rady Regencyjnej, ale w przekonaniu, że oni to zaakceptują. Ten argument podziałał nieco na Piłsudskiego, dalej jednak na mój zarzut, iż rząd lubelski nie jest rządem ogólnonarodowym, ale partyjnym, odpowiadał; >>Tak, ale jest on na wolnej ziemi<<. – >>Panie Komendancie, mam przekonanie, że tu lada dzień ziemia będzie wolna<< – dowodziłem. >>No, ja zobaczę<< – mówił komendant.

Jakoż, gdy w parę godzin później odwoziłem komendanta na ulicę Moniuszki nr 2, na ulicy już zauważyliśmy pierwsze oznaki rewolucji: żołnierze niemieccy rozbrajali oficerów, przechodnie krzyczeli >>Niech żyje Polska<<. To najwięcej trafiło Piłsudskiemu do przekonania, tak że powiedział: >>Może być, że ja już nie pojedę do Lublina, ale tu Daszyńskiego sprowadzę<<. – I został.

– Teraz z kolei przez najbliższe trzy dni odbywało się przekazywanie władzy przez Radę Regencyjną Piłsudskiemu – ciągnie dalej ks. Zdzisław Lubomirski. – Konferowaliśmy nie na Zamku, ale w mieszkaniu regenta Ostrowskiego (który był chory), w pałacu Krasińskich przy Krakowskim Przedmieściu, tam gdzie dziś mieszka minister Beck. Trudno nam było zdecydować się na formę przelania władzy. Piłsudski spieszył się i groził: >>No, jak nie wiecie, jak to zrobić, to ja pojedę do Wilna<<.

Wreszcie 14 listopada podpisaliśmy dokument. Z początku mieliśmy przekazać Piłsudskiemu tylko władzę wojskową, potem jednak przekazaliśmy mu całą władzę z zastrzeżeniem utworzenia rządu narodowego, w ręce którego władzę złoży. Nazajutrz, 15 listopada, Piłsudski powołał rząd ludowo-robotniczy Daszyńskiego, którego potem wobec silnej opozycji zastąpił Moraczewski. W związku z czym udałem się zaraz do Piłsudskiego, który mieszkał wówczas u Świrskiego na ul. Mokotowskiej i tam doszło między nami do b. ostrej wymiany zdań w sprawie utworzenia rządu Daszyńskiego. Rozstaliśmy się bardzo chłodno. Pod wieczór zjawił się u mnie Świrski – ciągnie książkę – i w imieniu Piłsudskiego, mówiąc, że Piłsudski przyjedzie. Naturalnie, że jak najuprzejmiej wyraziłem zgodę. Gdy w niedługim czasie Piłsudski przyjechał, na powitanie oświadczył: >>Ja się uniosłem<<. >>Panie komendancie, ja już o tym nie myślę<< – odpowiedziałem. Wypiliśmy herbatę, rozmawialiśmy, Piłsudski przesiedział u mnie z półtorej godziny”.

№ 201. Warszawa, Wtorek 12 Listopada 1918 roku. Rok I.

PRENUMERATA:
Z odnośnikiem do domu
lub przesyłką pocztą:
rocznie 24 mk., półrocz-
nie 12 mk., kwartalnie
6 mk., miesięcznie 2 mk.
Numer pojedynczy
20 fenigów.

OGŁOSZENIA.
„Monitor Polski” przy-
muje ogłoszenia rządu,
Instytutu społec-
nych i użyteczności pu-
blicznej, zaś od osób
prywatnych, tylko takie,
które wyrażają się sto-
sunkowo do władz rządu
i powołują na in-
stytucje.
Cena za wiersz drobnego
pisma (połity po tekście
i mk.

MONITOR POLSKI

WYCHODZI CODZIENNIE Z WYJĄTKIEM NIEDZIEL I ŚWIĄT.

Redakcja i Administracja Pl. Małachowskiego Nr. 4. Redakcja otwarta od 9—1 i 3—6 p. p. Redaktor przyjmuje od 11—12 w południe.

DIŁ URZĘDOWY.

RADA REGENCYJNA DO NARODU POLSKIEGO.

Wobec grożącego niebezpieczeństwa ze-
wnętrznego i wewnętrznego, dla ujednolicenia
wszelkich sąsiadów wojskowych i utrzy-
mania porządku w kraju Rada Regencyjna
przekazuje władzę wojskową i naczelne do-
wództwo wojsk polskich jej podległym Bry-
gadom Józefowi Piłsudskiemu.

Po utworzeniu Rządu Narodowego, w któ-
rego ręce Rada Regencyjna zgodnie ze swymi
poprzednimi oświadczeniami zwierzyła wła-
dzą państwową, złożył, Brygadzie Józef Piłsud-
ski władzę wojskową, będącą częścią zwierz-
chniej władzy państwowej, temuż Rządowi Na-
rodowemu zobowiązuje się złożyć, co stwierdza
podpisaniem tej odczyty.

Porozumiałem się również z Tymczasowym
Rządem Ludowym Republiki Polskiej w Lubli-
nie i postanowiłem wezwać przedstawicieli
stronnictw celem posannia ich zapatrywać na
tę sprawę.

Warszawa, dnia 12 listopada 1918 r.
Józef Piłsudski.

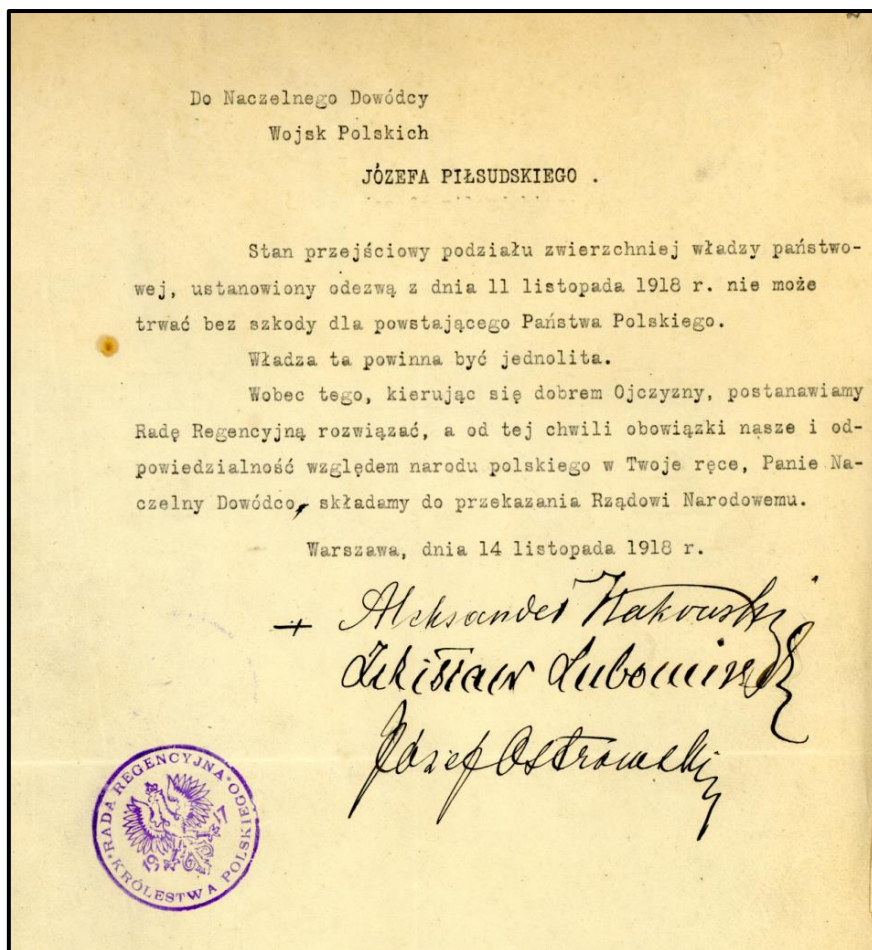
Na mocy art. 18 dekretu o tymczasowej
organizacji władz naczelnych w Państwie Pol-
skim (dz. pr. № 1) Rada Kierowników Mini-
sterstw w dniu 11 listopada 1918 r. uchwaliła
co następuje:

- 1) Tworzy się Tymczasowy Urząd dla spraw
powrotu przez Polskę do Rosji jeńców rosyj-
skich. Zadaniem Urzędu jest zorganizowanie
przeprowadzenia jeńców rosyjskich do wscho-
dniej granicy Polski, z zachowaniem porządku i
bezpieczeństwa w kraju.
- 2) Na czele Urzędu stać będzie Komisarz
Rządu, na którego wkłada się obowiązek wy-
konania niniejszej uchwały. Komisarz Rządu
znosi się bezpośrednio z Ministrami i przed-
kłada swe wnioski Radzie Ministrów.

gdy dzieci Naszej Ziemi ujrzały słońce swobo-
dy w całym jej blasku. Z Wami razem prze-
żywam wrażenie tej godziny dziejowej, i Wa-
mi razem ślubuję życie i krew swoją poświę-
cić na rzecz dobra Ojczyzny i szczęścia Jej
obywateli.

Żołnierze! W ciągu wojny światowej, w róż-
nych miejscach i warunkach tworzyli się pró-
by formacji wojskowych polskich. Przy ka-
lectwie — zdawało się — nieuleczalnym naszego
Narodu próby nawet, gdy były szczerze i bo-
haterkie, były z konieczności karle i jedno-
stronne. Pozostałością tych stonków jest nie-
jednolitość szkoliwa wojsku. Liczę na to, że
każdy z Was potrafi siebie przezwyciężyć i
zobowiązuje się na wyzwalenie dla umiarko-
wania i tarc, klik i zasłanków w wojsku, dla szyb-
kiego wytworzenia poczyni koleżeństwa i utra-
tienia pracy.

Żołnierze! Oby Nasz Naród stał się teraz przed
zagroženiami, które rozciągają będzie mógł
tylko przy nadawczym wyzwaleniu i napre-
niu swej siły i woli. W swoim zakresie za-
gadnienia te stoją i przed nami. Rozwiązanie
będzie nam tem trudniejsze, że twarzą naszą
świeża walka nie może odłożyć na...

**Telegram Józefa Piłsudskiego notyfikujący powstanie państwa polskiego –
16. listopada 1918 r.**

Do P. Prezydenta Stanów Zjednoczonych,
Do Królewskiego Rządu Angielskiego,
Do Rządu Rzeczypospolitej Francuskiej,
Do Królewskiego Rządu Włoskiego,
Do Cesarskiego Rządu Japońskiego,
Do Rządu Rzeczypospolitej Niemieckiej i do Rządów wszystkich Państw wojujących i neutralnych

Jako Wódz Naczelny Armii Polskiej, pragnę notyfikować rządowi i narodowi wojującym i neutralnym istnienie Państwa Polskiego Niepodległego, obejmującego wszystkie ziemie zjednoczonej Polski. Sytuacja polityczna w Polsce i jarzmo okupacji nie pozwoliły dotychczas narodowi polskiemu wypowiedzieć się swobodnie o swym losie. Dzięki zmianom, które nastąpiły wskutek świetnych zwycięstw armii sprzymierzonych – wznowienie niepodległości i suwerenności Polski staje się odtąd faktem dokonanym. Państwo Polskie powstaje z woli całego narodu i opiera się na podstawach demokratycznych. Rząd Polski zastąpi panowanie przemocy, która przez sto czterdzieści lat ciążyła nad losami Polski – przez ustrój, zbudowany na porządku i sprawiedliwości. Opierając się na Armii Polskiej pod moją komendą, mam nadzieję, że odtąd żadna armia obca nie wkroczy do Polski, nim nie wyrazimy w tej sprawie formalnej woli naszej. Jestem przekonany, że potężne demokracje Zachodu udzielą swej pomocy i braterskiego poparcia Polskiej Rzeczypospolitej Odrodzonej i Niepodległej.

Wódz Naczelny

Za Ministra Spraw Zagranicznych

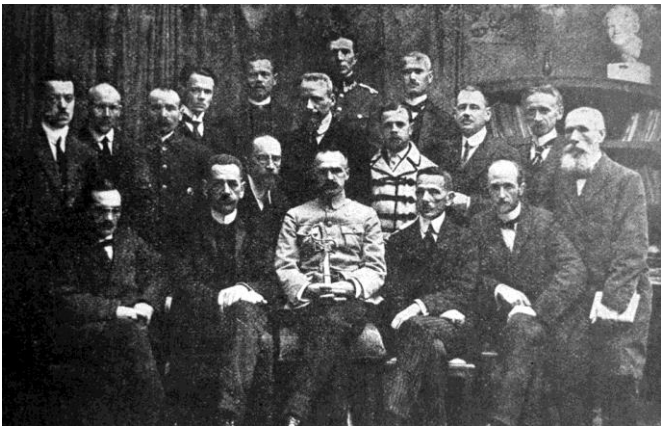
Piłsudski

Filipowicz

Warszawa, 16 XI 1918 r.

Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej

– gabinet pod kierownictwem premiera Jędrzeja Moraczewskiego, utworzony 17. listopada 1918 roku przez Piłsudskiego. Kontynuował prace powołanego przez Radę Regencyjną prowizorium rządowego Władysława Wróblewskiego. Politycznie był częściowo kontynuacją rządu lubelskiego Ignacego Daszyńskiego. Gabinet ogłosił m.in. powszechne prawo wyborcze, ustanowił ośmiogodzinny dzień pracy, zagwarantował legalność związków zawodowych i prawo do strajku, wprowadził inspekcję pracy oraz ubezpieczenia chorobowe. 20. listopada 1918 roku, ogłosił swój program, zakładający przebudowę ustroju gospodarczego i społecznego wg doktryny socjalistycznej, zapowiadając wywłaszczenie wielkiej własności ziemskiej i oddanie jej w ręce ludu pracującego pod kontrolą państwową, upaństwowienie kopalń i całego przemysłu. Jedyńm posłem zagranicznym akredytowanym przez rząd Moraczewskiego był poseł niemiecki Harry Kessler.

Pierwszy rząd wyzwolonej i niepodległej Polski – rząd ludowy 18. listopada 1918, zwany rządem Moraczewskiego. Od lewej siedzą: A. St. Thugutt, J. Moraczewski, K. Prauss, J. Piłsudski, I. Supinski, L. Wasilewski.

Rząd ustąpił 16. stycznia 1919 roku, po konsultacjach z Piłsudskim, który dążył do porozumienia z prawicą oraz uspokojenia sytuacji w niepodległej Polsce. Endecja uważała bowiem gabinet Moraczewskiego za zbyt radykalny. Jej zwolennicy odmawiali wykonywania jego poleceń. Rząd Moraczewskiego stanowczo sprzeciwiał się rekrutacji i tworzeniu armii polskiej, pragnął poprzestać na milicji ludowej, która była bojówką socjalistyczną, organizowaną z żywiołów niekarnych.

„Niepodobna opisać tego upojenia, tego szalu radości, jaki ludność polską w tym momencie ogarnął. Po 120 latach przysły kordony! Nie ma >ich<! Wolność! Niepodległość! Zjednoczenie! Własne państwo! Na zawsze! Chaos? To nic! Będzie dobrze. (...) Cztery pokolenia na tę chwilę czekały, piąte doczekało.

Od rana do wieczora gromadziły się tłumy na rynkach miast, robotnik, urzędnik porzucali pracę, chłop porzuczał rolę i leciał do miasta, na rynek, dowiedzieć się, przekonać, zobaczyć wojsko polskie, polskie napisy, orły na urzędach, rozczulano się na widok kolejarzy, ba – na widok polskich policjantów i żandarmów.”

>J. Moraczewski<

Pochód narodowy 17. listopada 1918 r., na placu Trzech Krzyży.

Z działu ogłoszeń „Kuriera porannego” ...

>...dowiadujemy się, iż pilnie potrzebna była praczka na ulicy Żurawiej 1, zaś mieszkaniec lokalu przy ulicy Złotej 28/1 chętnie zakupi meble, pianino, futra. W gazecie reklamowała się także nowo powstała kawiarnia na rogu ulic Wiązowej i Podwala, pralnia kapeluszy na Nowym Świecie oraz stragan z produktami wiejskimi przy ulicy Mazowieckiej 9. Do przejęcia było również mieszkanie zlokalizowane przy ulicy Śliskiej. Nie brakowało także nekrologów oraz ogłoszeń prywatnych przychodni. Pacjenci z chorobami wenerycznymi oraz z chorobami skóry mogli zgłosić się do doktora Leona Płużańskiego przy Nowym Świecie 37, a ci ze schorzeniami nerek oraz chorobami układu moczowego mogli udać się do doktora Szenkera, przyjmującego przy ulicy Niecałej 14.

Można też było przeczytać relację ze sportowych walk i potyczek oraz poznać ich wyniki, a przy Nowym Świecie 64 został okradziony kantor. Napadnięto również na zarządcę domu przy Wolskiej 27, który wracał z biura rozdziału kart. Nieszczęśnik stracił trzy zęby oraz teczkę z kartami „chlebowymi” oraz legitymacjami mieszkańców. O tych wszystkich, iście kryminalnych wyczynach, informował z kolei „Kurier Warszawski”.<

„Dzień dzisiejszy należy do historycznych, do niezapomnianych, do weselszych, do triumfalnych! Jesteśmy wolni! Jesteśmy panami u siebie! Stało się i to w tak nieoczekiwanych warunkach... Niemcy zbaranieli, gdziekolwiek się bronią, zresztą dają się rozbrajać nie tylko przez wojskowych, ale przez lada chłystków cywilnych... Dziwy, dziwy w naszej stolicy! Idą Niemcy rozbrojeni w czerwonych przepaskach – idą żołnierze w niemieckich mundurach z polskim orłem na czapce: to wyswobodzeni Polacy z Księstwa Poznańskiego. Idą żołnierze w niemieckich mundurach z francuska kokardą: to dzieci Alzacji i Lotaryngii – śpiewają pieśni francuskie i bratają się z Polakami. Zbratanie zdaje się być ogólne – pękl przymus dyscypliny, runęły przegrody – ludzie są tylko ludźmi.”

№ 216.

Warszawa, Piątek

29 Listopada 1918 roku.

Rok I.

PBRUMERAWA.

Rozmiar 34 mk. półrocz-
nie 12 mk. kwartał-
nie 6 mk. miesięcznie 2 mk.

Numer pojedynczy
20 fenigów.

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY REPUBLIKI POLSKIEJ.

WYCHODZI GODZIENNIE Z WYJĄTKIEM NIEDZIEL I ŚWIĄT.

OGŁOSZENIA.

Cena za wiersz druko-
wy pisma (po 10) po tak-
sie 1 mk.

Numer pojedynczy
20 fenigów.

Redakcja i Administracja Młodowa Nr. 20.

Redakcja otwarta od 9—12 i 3—4 p. p.

Redaktor przyjmujący od 11—12 w południe.

DZIAŁ URZĘDOWY.

REPUBLIKA POLSKA.

DEKRET

O WYBORACH DO SEJMU USTAWODAWCZEGO.

Na mocy zatwierdzonej przezennę ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego zarządzam powszechne wybory poselskie na
dzień 26 stycznia 1919 r.

Wybory rozpoczną się o godz. 8 rano i trwać będą bez przerwy do 10 wieczorem.

Wybory odbędą się:

I) Na ziemiach dawnego zaboru rosyjskiego:

N. okręgu	Okręgi wyborcze (powiaty)	Liczba mandatów	Siedziba Głównej Komisji wyborczej
2	Suwałski, Sejneński i Augustowski	4	Suwałki
3	Lomżyński, Szczęszoński, Kolneński, Ostro- łęcki, W. Mazowiecki i Ostrowski	9	Lomża
4	Mławski, Przasnyski, Ciechanowski, Makow- ski i Pultusk.	5	Ciechanów
5	Lipnowski i Rypński	4	Lipno
6	Płocki, Płoński i Sierpecki	6	Płock
7	Włocławski i Niezawski	6	Włocławek
8	Świecki, Koniński i Kolski	7	Konin
9	Łęczycki, Kutnowski i Gostyński	7	Kutno
10	Kaliszki i Turecki	6	Kalisz
11	Sieradzki i Wieluński	7	Sieradz
12	m. Łódź	10	Łódź
13	Łódzki, Łaski i Brzeziński	10	Łódź
14	Łowicki, Skierniewicki, Rąbski i Socha- tewski	6	Łowicz
15	Grodzki, Błotki, lewy brzeg Warszawskiego m. Warszawa	8	Grodzisk
16	Radzyński, Miński, prawy brzeg Warszaw- skiego	16	Warszawa
17	Radzyński, Miński, prawy brzeg Warszaw- skiego	7	Mińsk
18	Siedlecki, Węrowski i Sokółski	5	Siedlce
19	Garwoliński, Łukowski	6	Łuków
20	Białski, Janowski, Radzyński, Włodawski	6	Biała
21	Chełmski, Hrubieszowski i Tomaszowski	7	Chełm
22	Puławski, Lubartowski, Lubelski	10	Lublin
23	Janowski, Krzeszowski, Biłgorajski i Za- mojski	10	Zamość
24	Sandomierski, Opatowski i Hłucki	9	Sandomierz
25	Opatowski i Konecki	6	Opatów
26	Kielecki, Włoszczowski i Jędrzejowski	8	Kielce
27	Stąpniński i Pińczowski	6	Pińczów
28	Meciszewski i Oksyński	6	Oksyż
29	Będziński i Dąbrowski	9	Sosnowiec
30	Częstochowski i Radomski	9	Częstochowa
31	Piotrkowski	5	Piotrków
32	Radomski, Kozienicki	7	Radom
33	Sokołowski i Białostocki	7	Białystok
34	Bielski	4	Bielsk

II. Na ziemiach dawnego zaboru austriackiego:

N. okręgu	Okręgi wyborcze (powiaty)	Liczba mandatów	Siedziba Głównej Komisji wyborczej
	a) ŚLĄSK CIESZYŃSKI.		
35	m. Bielsk i powiat Bielski, Cieszyń i Erysztat bez gmin Orłow, Dzieciszewo, Pietrwał- du, Łaz, Suchy średniej i dolnej, dalej z zupniństwa Trenczyńskiego gminy Cze- turówka, Rakowa, Orzadnica, Skulite, Czerne, Olejny, Świerzykowiec, Chorosze, Stanków, Podwyżsoka, Maków i Wysoka	8	Cieszyń
	b) G A L I C J A.		
36	m. Kraków i powiaty Krakowski, Podgórski i Wielicki, bez pow. sąd. Dobrzyckiego	8	Kraków
37	pow. polit. Chrzanowski, Oświęcimski i pow. sąd. Bielski	5	Oświęcim
38	pow. polit. Wadowicki, Żywiecki i pow. sąd. Kęcki	5	Wadowice
39	pow. polit. Nowotarski, Limanowski, Mysie- nicki i pow. sąd. Dobczycki, tudzież z Orawy, z pow. Trzcińskiego, gminy: Be- rdzica, Budy Potok, Chabówka, Bukowi- na, Harkubus, Czymkowa, Chyżne, Dutów, Stodółka, Jabłonia, Lasek, Lipnica Górna, Lipnica Dolna, Orłowska, Pieninik, Pod- skale, Podwiele, Sorma, Stądziński, Smu- gorski, Witanova, Zubrzyce, Zubrzyce gór- ne, Zubrzyce dolne, dalej z powiatu Namysłowskiego gminy: Sedziszów, Czer- niesz, Danelki, Erdedki, Chrustek, Klin Zakamienny, Krusztyna, Mętna, Nowoty, Półtora, Rabcza, Rabczyce, Sybilno i Wo- sole.	8	Nowy Targ
40	pow. polit. Nowosądecki, Grybowski i Gor- licki	5	Nowy Sącz
41	pow. polit. Jasieński, Króśniński i Sanocki	6	Jasło
42	pow. polit. Tarnowski, Brzeski, Bocheński, Dąbrowski i Pilzński	9	Tarnów
43	pow. polit. Rzeszowski, Strzyżowski i Rop- czycki	6	Rzeszów
44	pow. polit. Tarnobrzegi, Niski, Kolbuszo- wski i Kielecki	6	Tarnobrzeg
45	pow. polit. Jarosławski, Przeworski i Łań- cucki	6	Jarosław
46	pow. polit. Przemyśki, Brzozowski i pow. sąd. Birczański	5	Przemyśl

Pierwsze wolne wybory

**Polskie drogi do niepodległości to:
historia uwieczniona w sztuce, honorowaniu pamięci... to POLONIA**

Herb Rzeczypospolitej Obojga Narodów

Polonia semper fidelis – Polska zawsze wierna

Polska, ukształtowana przez tradycję rzymską, a za jej pośrednictwem grecką, przez chrześcijaństwo, przez kulturę włoską, duchowo wierna cywilizacji Zachodu, stała się jej strażnikiem na Wschodzie. Jej wpływy sięgnęły krańców Wielkiego Księstwa Litewskiego, Białorusi i Ukrainy. W tym kontekście była określana mianem niezłomnego muru całej Europy.

Wiele jest przykładów dzieł powstałych w XVI i XVII w., których autorzy nazywają Sarmatów jedynymi i najlepszymi obrońcami kultury zachodniej.

Dla Amerykanów jest nią Columbia, dla Francuzów Marianna, Niemców – Germania, my mamy **Naszą Polonię**. Personifikacja społeczeństwa, to motyw, który swoje początki miał w starożytności.. Renesans, przez uwielbienie do antyku, przywrócił modę w na utożsamianie narodu z postacią kobiety...

„Matką naszą Polska”

Polonia –

– postać kobieca, personifikacja Królestwa Polskiego po raz pierwszy pojawiła się w 1564 roku w dziele Stanisława Orzechowskiego „*Quincunx to jest wzór Korony Polskiej na cynku wystawiony*”. Widzimy ją tu, jako kobietę z wpisany w jej sylwetkę Orłem, w koronie na głowie, stojącą na ramionach papieża i króla polskiego.

Polonia początkowo była symbolem majestatu Królestwa Polskiego, a w ciężkich czasach zaborów była związana z ruchem narodowowyzwoleńczym

Wizerunek **Polonii** szczególnie często pojawiał się w sztuce XIX i XX wieku. Najsłynniejszym z dzieł jakie powstało z jej wyobrażeniem jest obraz z 1863 roku, namalowany przez Jana Matejkę właśnie pod tytułem „**Polonia**”. Dzieło to znane jest także, jako „*Zakuwana Polska*”. Artysta przedstawił ciężki los narodu polskiego po Powstaniu Listopadowym.

Matejko – Polonia 1863

Obraz został namalowany pod wpływem przeżyć i wspomnień artysty z czasów Powstania Styczniowego. Matejko nie widział żadnych szans na wystawienie obrazu i jego publiczną prezentację. Obawiając się o bezpieczeństwo siebie i swojej rodziny oraz ewentualnych represji postanowił schować płótno za piecem w domu, gdzie przeleżało kilkanaście lat. Później obraz trafił do rodziny Czartoryskich. **Polonia** jest płótnem utrzymanym w brudnoczarniej tonacji, o cechach szkicowości. Polska to zakuwana w kajdany młoda kobieta, ubrana w czarną, potarganą na ramionach, suknię. Za nią widać drugą kobietę w jaśniejszej sukni – to Litwa, także zakuwana w kajdany. Aktu zakucia ma dokonać trzymający młotek w prawej dłoni młody kowal, pochylający głowę z rezygnacją. Jego pracy przyglądają się dwaj oficerowie: jeden w mundurze rosyjskim, a drugi w pruskim – jest to aluzja Matejki do losów Ojczyzny pod panowaniem zaborców.

O fakcie, iż wszystko to dzieje się bezpośrednio po upadku Powstania Styczniowego, informuje powieszony w głębi pomieszczenia Manifest Rządu Narodowego z wyraźną datą 1863.

Drugim niezwykle cennym i słynnym dziełem jest „*Hamlet polski. Portret Aleksandra Wielkopolskiego*” autorstwa Jacka Malczewskiego. Malarz przedstawił bohatera obrazu w towarzystwie dwóch odłonek Polonii. Jedna z nich, to stara, zniewolona kobieta, zaś po drugiej stronie widzimy młodą, półnagą kobietę w rozerwanych kajdanach. Obydwie postaci ubrane są w białe i czerwone barwy. U starszej kobiety przeważa biel, jednak lekko przydymiona i brudna. Młoda, ma natomiast na sobie intensywne, kolorowe ubranie, a białe elementy są porwane.

Jacek Malczewski motyw Polonii malował wielokrotnie. W malarskiej wyobraźni najpierw – zakuwał Polonię w kajdany. Później uwalniał. Ubierał w koronę, w laurowe wieńce. Malarz symbolista, w tym temacie stawał się kronikarzem rzeczywistości historycznej.

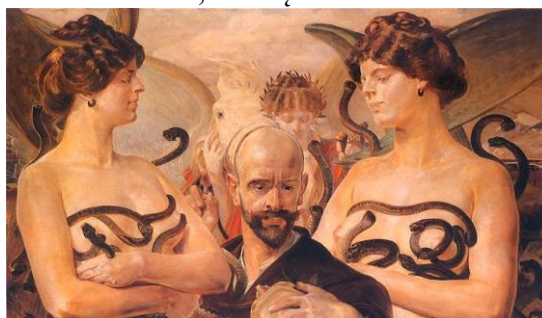
Autoportret z Polonią

To jeden z powracających tematów w twórczości malarza. Obok motywów o losie artysty, o problemie sławy, obok tematów życia i śmierci, obok wszystkich Thanatosów, Ellenai, rusalek i Melancholii, pojawiała się właśnie ona – Polonia. Malowana z poczucia obowiązku. Malowana z patriotycznej konieczności. To Malczewski mówił swoim uczniom;

„Malujcie tak, aby Polska zmartwychwstała.”

Malarski imperatyw na rzecz niepodległości. Temat rozpięty między 1905 a 1918 rokiem. Między czasem utraty wiary w wolność Polski i jej odzyskania.

Polonia jako muza domagająca się uwagi w obrazach. Czasem – posągowa piękność. Niekiedy o rysach Marii, rzeczywistej egerii Malczewskiego, jak w obrazie *Finis Poloniae*. Zaopatrzona w zmieniający się zestaw atrybutów. Ubrana barwnie teatralnie, trochę dziwnie.

Finis Poloniae

W jednym z obrazów Polonia obmywa ręce, w innym masuje zmęczone kajdankami, uwolnione z okowów nadgarstki. Raz zrezygnowana. Raz walcząca. Raz zachęcająca zza pleców artysty do straceńczej walki, innym razem – już zwycięska, triumfalnie i prowokująco patrząca wprost w widza. Piękny wyrzut sumienia, jednocześnie cierń i marzenie. Personifikacja Ojczyzny.

Polonia

Powstanie styczniowe 1863-1864

Artur Grottger bitwa

Artur Grottger – Lituania

Artur Grottger był artystą, wobec którego formułowano skrajne opinie. Ze względu na tematykę wielu jego dzieł inspirowanych wydarzeniami z historii Polski uchodzi również obok takich malarzy jak Jan Matejko, Henryk Siemiradzki czy Wojciech Gerson za jednego ze znaczących przedstawicieli nurtu polskiej narodowej szkoły malarstwa historycznego. Grottger był artystą płodnym i mimo przedwczesnej śmierci zostawił po sobie duży dorobek artystyczny. Na retrospektywnej wystawie jego twórczości w 1988 roku, która odbyła się z okazji 150. rocznicy urodzin artysty w Muzeum Narodowym w Krakowie, zgromadzono blisko 500 jego prac. Uprawiał również różne rodzaje malarstwa. Na krakowskiej wystawie zaprezentowano rysunki, ilustracje książkowe, akwarele, szkice, obrazy olejne oraz jedyną wykonaną przez artystę litografię. Czarno-białe serie rysunków nazwane cyklami stały się najbardziej charakterystyczną i najsławniejszą częścią twórczości Grottgera. Należą do nich: *Warszawa I*, 1861, *Warszawa II*, 1862...

Polonia 1863: – *Karta tytułowa* – **POLONIA**, *Branka*, *Kucie kos*, *Bitwa*, *Schronisko*, *Obrona dworu*, *Po odejściu wroga*, *Żałobne wieści*, *Na pobojuwisku*...

Cykl „Polonia”, Karta tytułowa

Cykl „Polonia”, Branka

Cykl „Polonia”, Kucie kos

Cykl „Polonia”, Schronisko

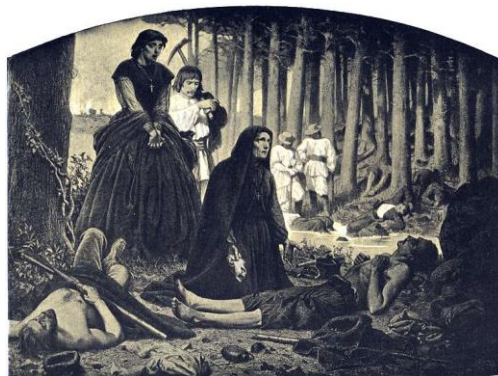
Kartka pocztowa – Schronisko

Cykl „Polonia”, Obrona dworu

Cykl „Polonia”, Żałobne wieści

Cykl "Polonia", Na pobojuwisku

...Lithuania: – Puszcza, Znak, Przysięga, Bój, Duch, Widzenie.

...Wojna, 1866-1867: – Pójdź ze mną przez padół płaczu, Kometa, Losowanie rekrutów, Pożegnanie...

Pożegnanie

...Pożoga, Głód, Zdrada i kara, Ludzie czy szakale? Już tylko nędza, Świętokradztwo, Ludzkości, rodzie Kaina.

Cykle Grottmanna powstawały na ciemnożółtym kartonie, rysowane czarną kredką i uzupełniane o białe bliki. Nastrój sceny wynikał z ekspresji uczuć bohaterów dramatu, dlatego jasność i natychmiastowa zrozumiałość zobrazonej sytuacji narracyjnej, budowanej w dużym stopniu przez mowę gestów i mimiki postaci, wymagała iluzjonistycznej rzeczywistości przedstawionej.

Grottmann nadawał nawet czysto dokumentalnym scenom z historii współczesnej egzemplarycznego sensu. Świadomie pogłębiał jednostkowy charakter swych utworów, dążył ku coraz dalej posuniętemu uniwersalizmowi. Intencją Grottmanna było nobilitowanie tematu współczesnego do rangi malarstwa historycznego poprzez wpisanie przedstawień w gatunkową konwencję uniwersalizmu przesłania.

Cykl *Polonia* w sposób alegoryczny przedstawia walkę narodu o niepodległość ojczyzny. Kostium antyczny jest tu znakiem ponadczasowości. Następujące po karcie tytułowej sceny z Powstania Styczniowego zyskują dzięki temu syntetyzującą moc nie tylko wobec procesu historycznego, ale i wobec dążenia do wolności i tragicznego końca owego dążenia.

Wszystkie cykle łączyła ze współczesnym Grottmannowi polskim odbiorcą wspólnota światopoglądowa i ocena wydarzeń. Posługiwał się językiem podobnym do opiniotwórczych czasopism polskich. W latach 90. XIX w., cykle uznawane były za świadectwo przeszłości (rodziła się legenda Powstania Styczniowego). W roku 1905, potrzeba porozumienia z czytelnikiem i wyzwolenie z pęt cenzury spowodowały skierowanie się ku twórczości Grottmanna, jako do symbolu narodowościowego. Jego dzieła służyły za manifestację dążeń narodowych. Im bardziej Grottmann był zakazany (jako obrazy wywrotowe) tym rosła jego popularność, jego dzieła zyskały na znaczeniu jako symbol walki i oporu.

Intencją Grottmanna było ukazanie tragedii wspólnoty poprzez przedstawienie wydarzeń jednostkowych. Zindywidualizowanie i bezpośredniość wyraża poprzez koncentrację na jednostce i jej uczuciach. W *Brance* z 1863 roku, gestowi kobiety nadaje wymiar uniwersalnego przeżycia...

Jan Styka – „Polonia”, 1891 r.

Historia Polski w malarstwie i w „sztuce użytecznej”... to kult wolnej państwowości POLONII

Od Mieszka I....

– Kolorowe wizerunki władców („*Poczet Królów Polski*”), na których wychowało się kilka pokoleń Polaków, to wykonane przez uczniów kolorowe olejne kopie czarno-białych rysunków Jana Matejki.

Mieszko I według Jana Matejki

Do stworzenia cyklu 44. rysunków malarza skłoniła atrakcyjna propozycja finansowa. Malarz pracował wtedy nad dwoma dziełami: polichromią dla kościoła Mariackiego oraz „*Konstytucją 3 maja*”.

Konstytucja 3 Maja – Jan Matejko

Matejko początkowo rozważał projekt ilustrowanej historii Polski, ale zdecydował się na łatwiejszy projekt życiorysów królów i książąt polskich. Życiorysy pisał Stanisław Smolka. Rysunki Matejko wykonał czarno-białe. Nosił się z planami wykonania wersji kolorowej, których jednak nie zrealizował. Taką wersję stworzyli po jego śmierci jego byli uczniowie, Leonard Stroynowski i Zygmunt Papieski.

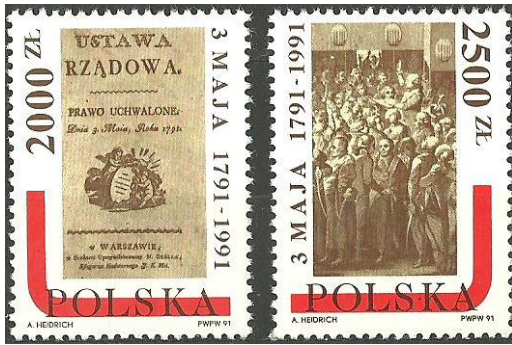
O rozpowszechnieniu się kolorowych kopii zadecydowały gusta odbiorców. Już w latach 20. minionego stulecia wielką popularnością cieszyły się drukowane barwne „*Poczty Królów Polskich*”. Technika, którą posłużono się do wydrukowania kopii oryginalnych rysunków Matejki, to heliograviura – technika „rysowania światłem”.

...do Stanisława Poniatowskiego

W 1938 roku, dwudziestą rocznicę odzyskania niepodległości uczczono emisją trzynasto-znaczkowej serii prezentującej ważne dla Polski postacie i wydarzenia historyczne. Stąd jej popularna nazwa

„seria historyczna”

5 gr – *Bolesław Chrobry, wita w Gnieźnie w roku 1000 cesarza niemieckiego Ottona. W tle symboliczna postać św. Wojciecha;*

10 gr – *Kazimierz Wielki witany w 1364 r. wraz z innymi władcami przez Mikołaja Wierzyńka – kupca i bankiera krakowskiego, generalnego zarządcę dworu królewskiego;*

15 gr – *Władysław Jagiełło i królowa Jadwiga oraz rektor uniwersytetu krakowskiego z aktem darowizny i szkatułą z kosztownościami. U stóp pary królewskiej widnieją szyszak krzyżacki oraz dwa miecze ofiarowane przed bitwą pod Grunwaldem;*

20 gr – *Kazimierz Jagiełłończyk, a w tle mapa Polski z zarysem granic od Bałtyku po Morze Czarne;*

25 gr – *Zygmunt August podczas zaprzysiężenia unii Polski i Litwy w Lublinie w 1569 roku;*

30 gr – *Stefan Batory nadaje szlachectwo chłopu Kacprowi Wielochowi pod Wielkimi Łukami w 1580 r., za męstwo okazane podczas zdobywania tego miasta;*

45 gr – *Stanisław Żółkiewski zdobywca Moskwy i Jan Karol Chodkiewicz zwycięzca spod Kircholmu;*

50 gr – wjazd Jana III Sobieskiego do Wiednia po rozgromieniu Turków w 1683 r.;

55 gr – Konstytucja 3 Maja z 1791 roku uchwalona na Sejmie Czteroletnim;

75 gr – Jan Henryk Dąbrowski, Tadeusz Kościuszko i Józef Poniatowski;

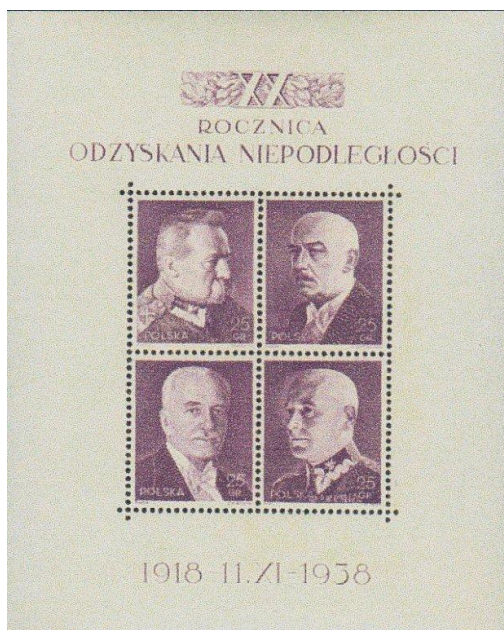
1 zł – Powstanie Listopadowe 1830-1831, podchorąży i żołnierze ze sztandarem 4 pułku piechoty;

2 zł – Romuald Traugutt, dyktator Powstania Styczniowego 1863-1864;

3 zł – Józef Piłsudski.

„POLONIA RESTITUTA”

Order Odrodzenia Polski, Polonia Restituta odznaczenie nadawane za wybitne osiągnięcia na polu oświaty, nauki, sportu, kultury, sztuki, gospodarki, obronności kraju, działalności społecznej, służby państwowej oraz rozwijania dobrych stosunków z innymi krajami. Ustanowione przez Sejm Rzeczypospolitej ustawą z dnia 4. lutego 1921 r., jako najwyższe odznaczenie państwowe po Orderze Orła Białego. Na straży honoru Orderu stoi Kapituła Orderu. Obecnie Kapituła OOP składa się z Wielkiego Mistrza Orderu i ośmiu członków Kapituły, powoływanych przez Wielkiego Mistrza na pięć lat. Zgodnie z ustawą o orderach i odznaczeniach, Prezydent RP z urzędu staje się Kawalerem Orderu Odrodzenia Polski klasy I i przewodniczy Kapitułe jako Wielki Mistrz Orderu.

Order Odrodzenia Polski „*Polonia Restituta*”

Awers insygniów Krzyża Wielkiego Orderu Odrodzenia Polski

Awers insygniów Krzyża Komandorskiego z Gwiazdą OOP

Awers insygniów Krzyża Komandorskiego OOP

Rewers insygniów Krzyża Komandorskiego OOP

Krzyż Niepodległości i Medal Niepodległości –

wojskowe odznaczenia państwowe lat międzywojennych.

Krzyż i Medal Niepodległości zostały ustanowione rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 29. października 1930 r. o „Krzyżu i Medalu Niepodległości”, w celu:

„...odznaczenia osób, które zasłużyły się czynnie dla niepodległości Polski w okresie przed wojną światową lub podczas jej trwania oraz w okresie walk orężnych polskich w latach 1918-1921, z wyjątkiem wojny polsko-rosyjskiej na obszarze Polski”.

Inicjatywa ustanowienia odznaczenia Krzyża Niepodległości pojawiła się w 1928 r., na wniosek Aleksandry Piłsudskiej, która zwróciła uwagę, że wielu działaczy PPS zasłużonych dla niepodległości nie posiada żadnych odznaczeń – jako, że nie służyli w wojsku. Inicjatywa ta przekazana płk. Adamowi Kocowi spotkała się z poparciem wojska. Gen. Sosnkowski w końcu listopada 1928 r., zwrócił się do Prezydenta Mościckiego i premiera Bartla z wnioskiem o inicjatywę mającą na celu:

„...naprawienia krzywd, jakie spotkały liczne rzesze zasłużonych w pracy nad zdobyciem niepodległości, a pominiętych w dotychczasowych listach odznaczeniowych Orderu Odrodzenia Polski.”

18. grudnia 1928 r., powstała Główna Komisja Odznaczeniowa, której celem było przygotowanie list osób, które miały otrzymać nowe odznaczenia. W skład Komisji weszli: Aleksandra Piłsudska (przewodnicząca), gen. Kazimierz Sosnkowski, gen. Edward Rydz-Śmigły, płk Jan Kołłątaj-Srzednicki, ppłk Aleksander Prystor, ppłk Wacław Jędrzejewicz, mjr Ignacy Junosza-Drewnowski, posłowie: ppłk Adolf Maciesza, płk Walery Sławek, płk Adam Koc. Później włączono por. Franciszka Sakowskiego z Biura Kapituły Virtuti Militari.

Powołano 27 komisji środowiskowych: Powstanie 1863 r., Polska Partia Socjalistyczna, Sprawa Klińskiego i zaburzenia na Uniwersytecie Warszawskim, Narodowy Związek Robotniczy, Strajki szkolne w byłym zaborze rosyjskim, Chelmszczyzna, Tajna Akcja Oświatowa, Przygotowanie Ruchu Zbrojnego 1907-1914, Związek Walki Czynnej i Związek Strzelecki, Polskie Drużyny Strzeleckie i Organizacja Zarzewie, Organizacja Młodzieży Narodowej, Organizacja Filarecja, Organizacja Zaranie, Legiony Polskie, Polska Organizacja Wojskowa oraz sprawy odznaczeń dla Harcerstwa i Organizacja Sokół, Centralny Komitet Narodowy, Akcja kolejarzy, Liga kobiet, Pomoc żołnierzowi Polskiemu, Formacje Polskie na Wschodzie, Dywizja Syberyjska, Armia Polska we Francji, Komitet Obrony Narodowej w Ameryce, Powstanie Poznańskie, Powstania Górnoląskie, Jeńcy i Więźniowie Ideowi, Organizacje Niepodległościowe w Rosji Centralnej, Strzelcy Nadniemeńscy i Związek Obrońców Ojczyzny, Śląsk Cieszyński, Komisja Ogólna.

Na posiedzeniu Głównej Komisji Odznaczeniowej 11. marca 1929 r., zaproponowano utworzenie specjalnego odznaczenia dla osób zasłużonych dla niepodległości. W lipcu 1929 r., koncepcja odznaczenia pod nazwą Krzyża Niepodległości została przyjęta przez Komisję, a następnie rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 29. października 1930 r., o Krzyżu i Medalu Niepodległości ustanowiono nowe odznaczenie.

10. marca 1931 r., Sejm przyjął poprawkę do art. 1. dekretu, ustanawiając Medal i Krzyż, jako odznaczenia wojskowe

Krzyż Niepodległości z Mieczami

Awers i rewers Medalu Niepodległości

W przededniu 100. rocznicy odzyskania niepodległości, wybity został symboliczny medal z wizerunkiem **Polonii**.

POLONIA MATER NOSTRA EST

Medal Polonia został wybity ze złota. Na awersie znajduje się wizerunek Polonii trzymającej w lewej dłoni tarczę z polskim godłem, a w drugiej gałązkę oliwną. Pod prawą ręką widnieją daty „1918 – 2018”. Sylwetka kobiety została otoczona wiązkami promieni, a ponad nimi wybite słowa „Polonia Mater Nostra Est” („Matką naszą Polska”), zaś poniżej umieszczono napis „100 Lat Polskiej Niepodległości”. Rewers medalu, to Orzeł Biały opasany stylizowanymi husarskimi skrzydłami.

Medal Polonia został również wybity w czystym srebrze

Polonia –

– moneta zaprojektowana przez Antoniego Madeyskiego. Projekt zajął drugie miejsce w konkursie na polską złotą monetę w 1925 roku. Artystyczna wizja Madeyskiego nie doczekała się realizacji w złocie, lecz według niej już w 1932 r., przystąpiono do bicia monet srebrnych (2 zł, 5 zł, 10 zł). Moneta z wyobrażeniem Polonii uzyskała bardzo wysoki nakład, stając się jedną z najpopularniejszych w okresie międzywojennym. Jej powszechność miała gwarantować, iż trafi do rąk wszystkich obywateli, niosąc dumę z odzyskanej państwowości.

Portret młodej i pięknej kobiety w wieńcu koniczynowym rozświetlają promienie słoneczne w formie zboża. Trójlistna koniczyna to symbol szczęścia i pomyślności, ale także obraz Trójcy Świętej, która wyrażać miała chrześcijański charakter ówczesnego państwa. Odniesieniem do państwowości były także promienie słoneczne, będące przekazem triumfu i chwały oraz zwiastunem dalszej świetności. Kłosa zbóż podkreślały znaczenie rolnictwa dla gospodarki kraju, będącego źródłem dobrobytu i dostatku.

Pełny przekaz ideowy wyłania się po zestawieniu Polonii z bliźniaczą monetą obiegową o jednakowych nominałach i równie wysokim nakładzie, na której widnieje portret wskrzesiciela państwa polskiego Marszałka Józefa Piłsudskiego.

5 złotych (orzeł strzelecki)

10 złotych (orzeł strzelecki)

Upamiętniono również rocznice wielkich Powstań

PAMIĘĆ – ROCZNICOWA

Obchody rok 1926

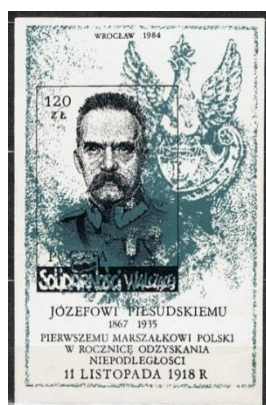
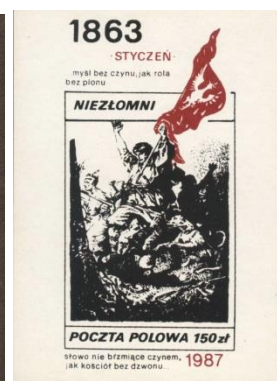
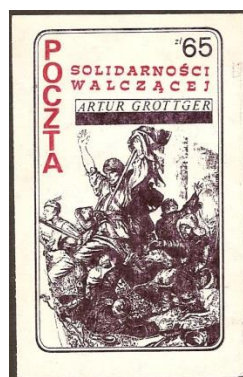

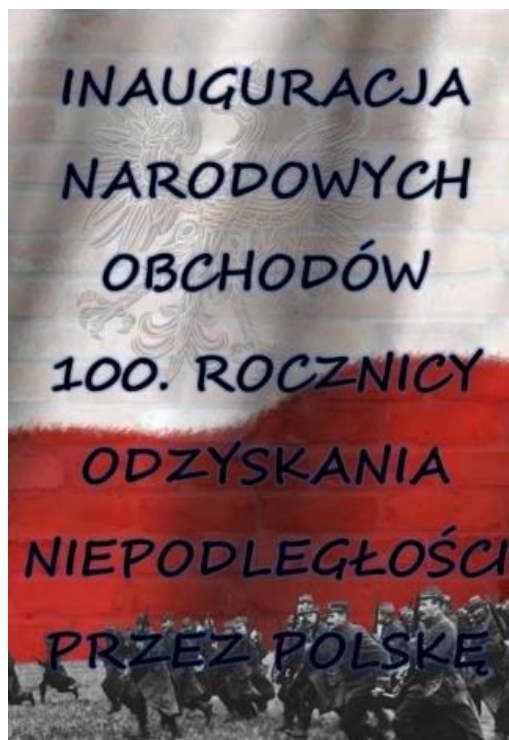
Obchody rok 1929

Rok 1930

[illegible][illegible][illegible]

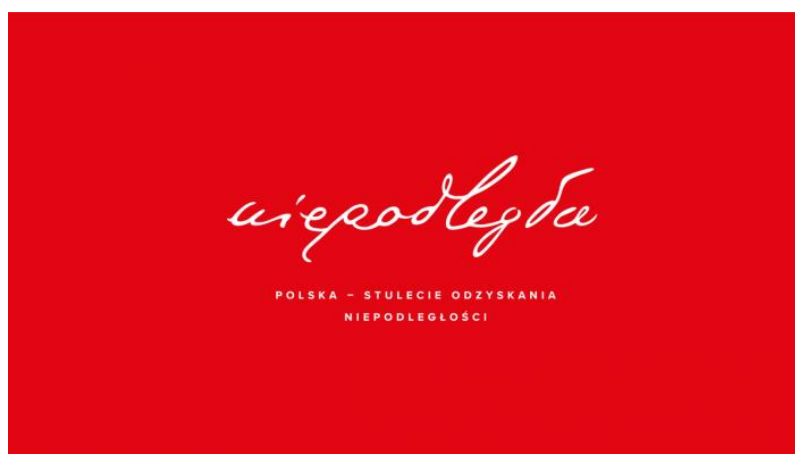

Ogólnopolskie uroczystości 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości

Narodowe Centrum Kultury, na zlecenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, we współpracy ze Stowarzyszeniem Twórców Grafiki Użytkowej, zorganizowało konkurs na oficjalny logotyp i identyfikację wizualną obchodów 100-lecia odzyskania niepodległości Polski.

Do konkursu zaproszone zostały uznane agencje, które w ciągu ostatnich lat przygotowywały najciekawsze realizacje we współpracy z instytucjami publicznymi. Jury, w skład którego weszli przedstawiciele Kancelarii Prezydenta, MKiDN, NCK i STGU oraz środowiska projektantów z grona propozycji najwyżej oceniło propozycję FUTU Creative.

W opinii jury wybrany znak obchodów oparty na słowie „*Niepodległa*” pisanym ręką Marszałka Józefa Piłsudskiego, znaleziony pośród oryginalnych rękopisów oraz zaaplikowany w nowoczesny sposób – z użyciem współczesnego kroju pisma stanowiącego opis Rocznicy – idealnie odzwierciedla rangę i znaczenie stulecia odzyskania niepodległości. Użyte kolory, czerwień tła oraz biały podpis w bezpośredni sposób nawiązują do barw narodowych. Znak symbolizuje nowoczesny patriotyzm oparty na fundamencie przeszłości.

Decydując się na tę propozycję, jury zwróciło uwagę na potencjał wizualnego kodu komunikacji opartego na emocjonalnym i indywidualnym elemencie, co pozwala na stworzenie marki „*Niepodległa*” i sposobu myślenia o obchodach.

**UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 25 maja 2017 r.

**w sprawie ustanowienia roku 2018 Rokiem Jubileuszu 100-lecia odzyskania
przez Polskę Niepodległości**

11 listopada 1918 roku spełnił się sen pokoleń Polaków – Państwo Polskie narodziło się na nowo. Po rozbiorach i 123 latach niewoli, rusyfikacji i germanizacji, po wielkich powstaniach – wolna Polska powróciła na mapę świata. Z tej dziejowej próby nasz Naród wyszedł zwycięsko dzięki tym, którzy pozostali nieugięci. Symboliczna data 11 Listopada zakorzeniła się mocno w narodowej tradycji.

Odzyskanie niepodległości dokonało się poprzez walkę pełną poświęcenia i bohaterstwa nie tylko na polach bitew, ale i w codziennych zmaganiach o zachowanie duchowej i materialnej substancji narodowej oraz w codziennym trwaniu polskich rodzin. Dokonało się również, dlatego, że ludzie, reprezentujący różne obozy – lewicy niepodległościowej, narodowy, ludowy – potrafili się porozumieć w sprawach najważniejszych.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej składa hołd pokoleniom, dzięki którym Polska odzyskała niepodległość. Składa hołd pamięci obrońców Konstytucji 3 maja, żołnierzy Insurekcji Kościuszkowskiej i kolejnych powstań narodowych. Składa hołd pamięci legionistów polskich i wszystkich walczących w I wojnie światowej oraz w latach 1918-1921: obrońców Lwowa, żołnierzy Powstania Wielkopolskiego i Powstań Śląskich oraz bohaterów wojny polsko-bolszewickiej, którzy obronili młodą niepodległość.

Wdzięczność należy się także tym, którzy po odzyskaniu niepodległości podjęli trud budowy silnego i nowoczesnego państwa – II Rzeczypospolitej.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogłasza rok 2018 Rokiem Jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości. Wyraża także nadzieję, że wzorem Ojców Niepodległości – Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Paderewskiego, Wincentego Witosa, Wojciecha Korfatego i Ignacego Daszyńskiego – Polacy porzucą spory, by wspólnie świętować ten radosny Jubileusz w jedności i pojednaniu.

MARSZAŁEK SEJMU

/ - / Marek Kuchciński

... Działo się 1918 roku – KALENDARIUM

- 5. stycznia – David Lloyd George – premier Wielkiej Brytanii – na zjeździe związków zawodowych stwierdza konieczność utworzenia niepodległej Polski, w której znalazłyby się „wszystkie żywioły rdzennie polskie, które chcą wejść w jej skład”.

Dowództwo Polskiej Siły Zbrojnej z gen. Hansem von Besslerem

- 8. stycznia – prezydent Wilson zapowiada utworzenie niezależnego państwa polskiego
- 4. lutego – Rada Regencyjna wydała ustawę o Radzie Stanu Królestwa Polski
- 12. lutego – rząd Jana Kucharzewskiego podał się do dymisji.
- 22. lutego 1918 roku – podpisanie umowy polsko-francuskiej w sprawie tworzenia Armii Polskiej we Francji, nad którą zwierzchnictwo ma sprawować Narodowy Komitet Niepodległościowy.
- 28. marca 1918 roku, na Ukrainie powstaje II Korpus Polski na Wschodzie, dowodzony przez gen. Józefa Hallera. Dowództwo Korpusu uznaje władzę Rady Regencyjnej.
- 16. lutego – Niemcy nałożyli na Warszawę kontrybucję w wysokości 250. tys. marek.
- 4. kwietnia – Rada Regencyjna powołała rząd J.K. Steczkowskiego.
- 9. kwietnia – odbyły się wybory do Rady Stanu Królestwa Polskiego.
- 30. maja – powstał Związek Legionistów Polskich.

- 14. lipca 1918 rok – Paryż defilada pułków Armii Polskiej we Francji – Plac de la Concorde
- 27. lipca – decyzją Zjazdu Biskupów Królestwa Polskiego został powołany KUL.

Przysięga gen. Józefa Hallera na sztandar 1. Pułku Strzelców po nominacji na dowódcę Armii Polskiej we Francji – Nancy 6. października

- 7. października – ogłoszenie niepodległości Królestwa Polskiego przez Radę Regencyjną.
- 11. października – polskie organizacje działające w Rzeszy wydały wspólny komunikat opowiadający się za niepodległością Polski.
- 12. października – Rada Regencyjna przejęła władzę nad wojskiem polskim.
- 13. października – została utworzona Rzeczpospolita Zakopiańska.
- 19. października:
 - powstała Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego.
 - Lwów: ukraińscy posłowie do austriackiej Rady Państwa i Izby Panów, Sejmów Krajowych Galicji i Bukowiny sformowali Ukraińską Radę Narodową.
- 20. października – Lwów: Rada Miejska przyjęła rezolucję o przyłączeniu miasta do Polski.
- 23. października – Rząd Jana Steczkowskiego został odwołany przez Radę Regencyjną.
- 25. października:
 - w Warszawie, Rada Regencyjna Królestwa Polskiego ustanowiła „*urząd Szefa Sztabu Wojsk Polskich*”.
 - Wojciech Korfanty wystąpił w Reichstagu z żądaniem przyłączenia do państwa polskiego wszystkich ziem polskich zaboru pruskiego.
- 28. października – utworzenie w Krakowie Polskiej Komisji Likwidacyjnej.
- 31. października – proces odzyskiwania niepodległości przez Polskę: Tarnów stał się pierwszym oswobodzonym miastem w Polsce porzoborowej: Polacy rozbili tam oddziały wojsk austriackich i przejęli władzę, komendantem polskiej załogi został pułkownik Kajetan Amirowicz; kilka godzin później sytuacja powtórzyła się w Krakowie: rozbrojeni przez poruczników Antoniego Stawarza i Ludwika Iwaszkę Austriacy przekazali władzę w mieście i twierdzy w ręce pułkownika Bolesława Roji, mianowanego komendantem wojska polskiego.
- 31. października – została założona Polska Agencja Telegraficzna.
- 1. listopada – w Płaszowie zdobyto austriacki tabor pancerny.
- 1.–2. listopada – na zjeździe połączeniowym organizacji skautowskich w Lublinie utworzono Związek Harcerstwa Polskiego.
- 1.–22. listopada – walki o Lwów między Polakami („*Orlęta lwowskie*”) i Ukraińcami, wygrane przez Polaków. Oblężenie Lwowa przez wojska ukraińskie trwało do czerwca 1919.
- 2.–4. listopada – Chełmianie pod wodzą rotmistrza (późniejszego generała) Gustawa Orlicz-Dreszera wyzwalały Chełm spod okupacji austriackiej.
- 3. listopada – powstał Polski Komitet Narodowy we Lwowie.
- 4. listopada – wojskowa stacja radiotelegraficzna w Krakowie nadała pierwsze radiogramy w języku polskim.

- 5. listopada – zawarcie polsko-czeskiej umowy o przeprowadzeniu linii granicznej na Śląsku Cieszyńskim.
- 6. listopada – na wiecu chłopskim radykalni działacze Tomasz Dąbal i ksiądz Eugeniusz Okoń proklamowali Republikę Tarnobrzeską.
- 7. listopada:
 - Utworzono Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej w Lublinie. Na czele stanął Ignacy Daszyński; w jego skład weszli działacze czynnych w „Kongresówce” PPS, PSL „Wyzwolenie” i SNN oraz galicyjskiej PPSD.
- 8. listopada:
 - Józef Piłsudski i Kazimierz Sosnkowski zostali uwolnieni z twierdzy w Magdeburgu.
 - utworzenie w Zagłębiu Dąbrowskim Rad Delegatów Robotniczych.
- 9. listopada – z inicjatywy Mariana Dąbrowskiego powstało w Krakowie Polskie Stronnictwo Republikańskie.
- 10. listopada:
 - Austria zrzekła się Galicji na rzecz Polski.
 - Józef Piłsudski przybył do Warszawy.

Zajęcie koszar przez Polskie Wojsko

Polski posterunek na linii kolejowej

- 11. listopada:
 - Rada Regencyjna przekazała władzę nad podległym jej wojskiem Józefowi Piłsudskiemu.
 - powstała Legia Akademicka.

Rozbrajanie niemieckich żołnierzy na ulicach po uznaniu niepodległości Polski i kapitulacji Niemiec. Dokument fotograficzny z 11. listopada 1918 roku w Warszawie. Takie sceny rozgrywały się na wszystkich ulicach. Niemcy przerażeni żywiołowością ruchu polskiego niemal bez oporu oddawali broń.

Akademicy na posterunku przed gmachem Prezydium Rady Ministrów w Warszawie, po rozbrojeniu Niemców.

- 13. listopada – PPS zorganizowała w Warszawie demonstrację przeciwko rządowi Rady Regencyjnej.
- 14. listopada – samorozwiązanie Rady Regencyjnej i przekazanie pełni władzy Józefowi Piłsudskiemu.
- 15. listopada – papież Benedykt XV wystosował przesłanie do narodu polskiego.
- 16. listopada:
 - telegram Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego notyfikujący powstanie Państwa Polskiego.
- 17. listopada – Piłsudski powołał rząd Jędrzeja Moraczewskiego.
- 21. listopada:
 - rząd Jędrzeja Moraczewskiego wydał manifest zapowiadający reformę rolną i nacjonalizację niektórych gałęzi przemysłu.
 - Polska odzyskała Lwów.
- 22. listopada:
 - dekretem Piłsudskiego został powołany urząd Naczelnika Państwa, najwyższej władzy reprezentacyjnej Republiki Polskiej, dekret ten ustalał ustrój republikański odrodzonej Polski (dekret wszedł w życie 29. listopada 1918 r.).
- 23. listopada – dekret rządu J. Moraczewskiego wprowadził: 8-godzinny dzień pracy i 46-godzinny tydzień pracy.
- 24. listopada – oddział Wojska Polskiego pod dowództwem kpt. Wacława Zbrowskiego opanował Włodzimierz Wołyński
- 28. listopada:
 - Tymczasowy Naczelnik Państwa Józef Piłsudski wydał dekret o ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego.
 - powołano do życia Polską Marynarkę Wojenną.

Pochód narodowy w Warszawie

- 29. listopada:
 - Józef Piłsudski objął urząd głowy państwa jako Tymczasowy Naczelnik Państwa. Urząd ten piastował do 20. lutego 1919 roku, kiedy to przez Sejm Ustawodawczy został zatwierdzony Naczelnikiem Państwa.

*Naczelnik Państwa Józef Piłsudski w koszarach Legii Akademickiej .
Obok stoi Bolesław Wieniawa-Długoszowski*

- 1. grudnia – Polskie Stronnictwo Ludowe Lewica połączyło się z Polskim Stronnictwem Ludowym Piast.
- 5. grudnia – w Warszawie utworzono Ministerstwo Sztuki i Kultury
- 8. grudnia – odbyła się pierwsza inauguracja roku akademickiego na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.
- 8.–11. grudnia – XV Zjazd Polskiej Partii Socjalistycznej w Warszawie.
- 10. grudnia:
 - w Poznaniu założono Uniwersytet, utworzenie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego,
 - założenie Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, utworzenie Głównego Urzędu Statystycznego.
- 15. grudnia – rząd zerwał stosunki dyplomatyczne z Niemcami. Jednocześnie podjęto decyzję o konieczności wyboru przedstawicieli polskich z terenu zaboru pruskiego do Sejmu Ustawodawczego.
- 16. grudnia – utworzenie Komunistycznej Partii Robotniczej Polski (zjednoczenie SDKPiL i PPS Lewicy).
- 20. grudnia – Józef Piłsudski wydał dekret w sprawie utworzenia Straży Granicznej.
- 23. grudnia – powstała Flotylla Wiśłana.
- 26. grudnia – do Poznania przybył Ignacy Paderewski.
- 27. grudnia – wybuch powstania w Wielkopolsce.
- 28. grudnia – major Stanisław Taczak stanął na czele wojsk powstańczych w Wielkopolsce.
- 29. grudnia – rozpoczął się pierwszy w niepodległej Polsce pobór do wojska.
- 30. grudnia – cały Poznań w ręku powstańców.
- **31. grudnia – w obiegu pieniężnym znajdowało się 9 mld marek polskich. Kurs wynosił 9 marek polskich za dolara amerykańskiego.**

...Aż do I Wojny Światowej Polacy nie mieli własnych banknotów, a w poszczególnych zaborach były w obiegu pieniądze państw zaborczych. Bank Polski został w 1885 roku, postawiony w stan likwidacji i w 1894 r., ostatecznie wcielony do Rosyjskiego Banku Państwa.

Po zajęciu Królestwa Polskiego w 1915 roku, Niemcy stanęli przed problemem zorganizowania na tych terenach obiegu pieniężnego. Problem stał się jeszcze bardziej palący po uznaniu przez Niemcy i Austro-Węgry prawa Polski do niepodległości w listopadzie 1916 roku.

W 1917 roku, podjęła działalność Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa, emitująca marki polskie.

W 1918 roku, po uzyskaniu pełnej niepodległości, władze polskie przejęły PKKP i nadal emitowały marki polskie. Traktowano to, jako rozwiązanie przejściowe. W lutym 1919 roku, Sejm przyjął ustawę stwierdzającą, że przyszła polska instytucja emisyjna będzie nosiła nazwę Bank Polski i będzie emitował złote. W oparciu o tę decyzję, zamówiono druk banknotów złotych w Szwajcarii. Dlatego istnieją banknoty złote datowane w 1919 roku. Nie oznacza to, że wówczas były one w obiegu. Weszły do obiegu dopiero w 1924 roku, po reformach Władysława Grabskiego, ale od 1919 roku, leżały w skarbcu PKKP.

Materiały fotograficzne – internet

Solidarność PW – Pismo OZ NSZZ „S” w PW wydawane przez Komisję Zakładową
e-mail: nszz@pw.edu.pl; adres internetowy: www.solidarnosc.pw.edu.pl
tel. 22 234 78 72; tel./fax 22 234 53 43